

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anu Lämpsä & Sofia Ritala

LASTEN MOTIVOIMINEN
MUSIIKKITUOKIOIDEN VIETTOON
KALLIOKADUN PÄIVÄKODISSA

Sosiaali- ja terveystieteiden
2014

TIIVISTELMÄ

Tekijät	Anu Lämpsä ja Sofia Ritala
Opinnäytetyön nimi	Lasten motivoiminen musiikkituokioiden viettoon Kalliokadun päiväkodissa
Vuosi	2014
Kieli	suomi
Sivumäärä	57 + 4 liitettä
Ohjaaja	Ann-Sophie Blomqvist

Musiikki on osa monen päiväkodin arkea ja se vaikuttaa monin eri tavoin lapsen kehitykseen. Se edistää muun muassa luovuuden kehittymistä, sosiaalisia taitoja ja auttaa lasta ilmaisemaan itseään, sekä kuuntelemaan toisia. Tämän toiminnallisen tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mikä lasta motivoi musiikkituokioiden viettoon Kalliokadun päiväkodissa, sekä antaa päiväkodille mahdollisesti uusia toimintamalleja musiikkituokioiden toteutukseen.

Opinnäytetyössä kuvaillaan lyhyesti tutkimuksen teoreettista viitekehystä, keskeisiä käsitteitä sekä tutkimuksessa käytettyjä menetelmiä ja tutkimusaineistoa. Lisäksi työssä esitetään lyhyesti tutkimuksen keskeisiä havaintoja ja tuloksia sekä keskeisiä johtopäätöksiä ja tulkintoja.

ABSTRACT

Authors	Anu Lämsä and Sofia Ritala
Title	Motivating Children to Participate in Music Sessions in Kalliokatu Day Care Centre
Year	2014
Language	Finnish
Pages	57 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Ann-Sophie Blomqvist

Music is a part of the everyday life of many day care centres and it affects the children's development in many ways. It promotes, among other things, the development of creativity, social skills and helps children to express themselves and to listen to others. The purpose of this practice-based bachelor's thesis was to find out what motivates children to participate in music sessions in Kalliokatu day care centre and maybe to provide some new models for music sessions.

The thesis describes in brief the theoretical framework, the key concepts and the methods used in the study and the research material. In addition, the paper provides a brief survey of key findings and results, as well as the main conclusions and interpretations.

Keywords	Music, music session, motivating, early childhood education
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	VARHAISKASVATUS.....	6
	2.1 Tavoitteet	6
	2.2 Varhaiskasvatus Kalliokadun päiväkodissa	6
3	VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS	8
	3.1 Musiikkikasvatus päiväkodissa	8
	3.2 Musiikkikasvatus Kalliokadun päiväkodissa	9
	3.3 Musiikin merkitys lapsen kehityksessä.....	10
4	LUOVUUS	11
	4.1 Luova ihminen.....	11
	4.2 Luovuuden synty ja kehitys	12
	4.3 Miksi edistää luovuutta?	14
	4.4 Luovuutta edistävät menetelmät.....	14
5	MOTIVAATIO.....	17
	5.1 Motivaatioteoriat	17
	5.2 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio	20
	5.3 Motiivit	21
	5.4 Musiikkituokio ja lapsen motivoiminen sen viettoon.....	23
6	TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TARKOITUS	25
	6.1 Aineiston hankinta ja analyysi	26
	6.2 Tutkimuksen validius ja reliabiliteetti	27
	6.3 Tämän tutkimuksen validius ja reliabiliteetti.....	28
7	MUSIIKKITUOKIOT KALLIOKADUN PÄIVÄKODISSA	31
	7.1 Ensimmäinen musiikkituokio.....	31
	7.2 Toinen musiikkituokio	32
	7.3 Kolmas musiikkituokio.....	34
	7.4 Neljäs musiikkituokio	35
	7.5 Viides musiikkituokio.....	36

8 TUTKIMUSTULOKSET.....	38
8.1 Tutkimuksen havainnointikaavakkeen suljetut väittämät	38
8.1.1 Ensimmäinen tuokio	38
8.2.1 Toinen musiikkituokio.....	41
8.2.1.1 Toisen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät	42
8.3.1 Kolmas musiikkituokio.....	44
8.3.1.1 Kolmannen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät	44
8.4.1 Neljäs musiikkituokio	47
8.5.1 Viidesmusiikkituokio.....	50
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	55
10 POHDINTA.....	57
LÄHTEET	61
LIITTEET	

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1.	Luova prosessi	s.13
Kuvio 2.	Maslow:n motivaatioteoria	s.19
Kuvio 3.	Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät ensimmäisestä musiikkituokiosta	s.39
Kuvio 4.	Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät toisesta musiikkituokiosta	s.42
Kuvio 5.	Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät kolmannesta musiikkituokiosta	s.45
Kuvio 6.	Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät neljännessä musiikkituokiosta	s.48
Kuvio 7.	Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät viidennestä musiikkituokiosta	s.51

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupa-anomus Kalliokadun päiväkodille

LIITE 2. Tutkimuslupalomake lasten vanhemmille

LIITE 3. Havainnointikaavake

LIITE 4. Haastattelurunko Kalliokadun päiväkodin työntekijälle

1 JOHDANTO

Päätimme tehdä toiminnallisen opinnäytetyön pohtien työssämme mikä innostaa ja motivoi lasta musiikkituokioiden viettoon päiväkodissa. Järjestimme opinnäytetyötämme varten viisi noin puolen tunnin mittaista musiikkituokiota vaasalaisessa Kalliokadun yksityisessä päiväkodissa. Tuokioiden aikana halusimme tutustuttaa lapsia monipuoliseen musiikkimaailmaan ja saada heitä osallistumaan tuokioiden kulkuun. Tavoitteenamme oli luoda valmiita toimintamalleja musiikkituokioiden järjestämiseen, saada ne jatkumaan juuri tässä päiväkodissa ja ottaa selville ne tekijät, jotka innostavat lapsia musisoimaan. Tarkoituksenamme oli havainnoida lasten motivaation kehittymistä ja kasvua musiikkituokiosta toiseen, jonka vuoksi opinnäytetyössämme käsitellään suuressa osin motivaatiota sekä luovuutta teorian kautta. Tämä tutkimus oli laadullinen eli kvalitatiivinen, sillä asioiden mittaamisen sijasta pyrimme tutkimaan lasten innostumista kokonaisvaltaisesti.

Toimme tuokioissa esille eri soittimia, rytmejä ja tapoja tehdä musiikkia. Halusimme ennen kaikkea luoda lapsille positiivisia kokemuksia musiikista ja musisoimisesta, sekä antaa päiväkodin henkilökunnalle ja lapsille intoa musiikkituokioiden jatkamiseen. Tutkimusaineisto kerättiin pääosin lapsia havainnoimalla havainnointikaavaketta täyttäen, sekä haastatteleamalla musiikkituokioissa mukana ollutta työntekijää. Tutkimuksen lopputuloksina näkyi, että Kalliokadun päiväkotiin saatiin luotua uusia toimintamalleja musiikkituokioiden viettoon. Johtopäätöksiä tästä tutkimuksesta voi myös päätellä, että lasten innostuminen lisääntyi musiikkituokiosta toiseen ja erityisesti aina silloin, kun musiikkituokioihin tuotiin uusia elementtejä, kuten soittimia. Työntekijän haastatteluista voi myös vetää johtopäätöksen, että musiikkituokioiden vetäjien innostamisen keinot olivat oikeanlaisia. Musiikkituokiot on kuvattu luvussa 7.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kasvatuksellista vuorovaikutusta, jota tapahtuu alle kouluikäisten ympärillä päivähoidossa, esikoulussa ja avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa. Varhaiskasvatuksen tulee olla tavoitteellista, suunnitelmallista ja siihen täytyy sisältyä opetusta, kasvatusta sekä hoitoa. (THL 2014.) Varhaiskasvatuspalvelut ovat osa lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmän toimintakokonaisuutta. Kunnalla on velvollisuus järjestää jokaisen lapsen varhaiskasvatus. (L 19.1.1973/36.)

2.1 Tavoitteet

Varhaiskasvatuksen tulee olla tavoitteellista. Pää tavoitteena on tukea lapsen hyvää, tasapainoista ja turvallista kehitystä sekä oppimista. Varhaiskasvatuksen tulee tukea päivähoidossa olevien lasten koteja kasvatustehtävässä ja antaa lapselle jatkuvia, turvallisia ja lämpimiä ihmissuhteita. Sen tulisi edistää yhteistyössä kotien kanssa lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä. Varhaiskasvatuksen tulisi tukea myös persoonallisuuden tasapainoista kehitystä ja tarjota lapselle esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Kotien rinnalla varhaiskasvatuksen tulisi valmentaa lasta tulevaan koulumaailmaan ja auttaa häntä toimimaan erilaisissa ryhmä- ja opetustilanteissa. Lapsen kasvua täysivaltaiseksi yhteiskunnan jäseneksi tulisi myös tukea ja hänelle tulisi luoda terve käsitys oman elinympäristön ja rauhan vaalimisesta. (L 19.1.1973/304.)

2.2 Varhaiskasvatus Kalliokadun päiväkodissa

Kalliokadun päiväkotitoiminta on osa Provida nimistä yritystä, joka keskittyy laadukkaiden lastenhoitopalveluiden järjestämiseen Vaasan alueella. Provida tarjoaa asiakkailleen aitoa läheisyyttä, välittämistä sekä turvallisuutta. Sen asiakkaita ovat kunnat, yritykset ja yksityiset kuluttajat. Kaikki Providan palvelut perustuvat Lapsen silmin –konseptiin, jossa korostuvat muun muassa omahoitajuus, sensitiivisyys sekä leikin merkitys.

Kalliokadun päiväkotitoiminta sijaitsee Vaasassa Huutoniemellä rauhallisessa ympäristössä noin kolmen kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Päiväkodissa

toimii kolme ryhmää: 0-3-vuotiaiden ryhmä Pippurit, sekä kaksi sisarusryhmää Muskotit ja Neilikat. Päiväkodissa työskentelee kaksi lastentarhanopettajaa, yksi erityislastentarhan opettaja sekä kuusi lastenhoitajaa. Muuhun henkilökuntaan kuuluu psykologi, keittäjä sekä siistijä. Työntekijöiden toimintaa ohjaa yhdessä henkilöstön kanssa sovitut arvot, joita ovat: turvallisuus, sensitiivisyys, taidot ja jatkuva kehittyminen sekä elämänmyönteisyys. (Provida 2014.)

Päiväkodin tavoitteena on tarjota pienille asiakkailleen paras paikka vanhempien työpäivän ajaksi, sekä olla hyvä kasvatuskumppani vanhemmille parhaalla mahdollisella tavalla. Päiväkoti pyrkii olemaan myös hyvä yhteistyökumppani eri yhteistyötahoille. (Provida 2014.)

3 VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Varhaisiän musiikkikasvatus on alle kouluikäisten, sekä heidän perheidensä parissa toteutettavaa musiikkikasvatustyötä. Musiikkikasvatustyötä toteutetaan musiikkileikkikouluissa, päivähoitossa, päiväkodissa sekä eri järjestöjen ja muun muassa seurakuntien ylläpitämissä kerhoissa. Musiikkikasvatuksesta vastaavat yleensä lastenohjaajat ja lastentarhanopettajat. Yksityiset tahot ovat musiikkikasvatuksen suurin järjestäjä, mutta yhtenä järjestäjänä kuntien ja seurakuntien ohella Mannerheimin lastensuojeluliitto. (Marjanen 2006, 61.)

Musiikkikasvatuksella tavoitteena ja tarkoituksena on herättää lapsen kiinnostus ja rakkaus musiikkia kohtaan, sekä antaa lapselle luovia ja kehittäviä musiikillisia perusvalmiuksia. Toiminta kannustaa myös lapsen kasvua kokonaisvaltaiseksi, tukien lasta samalla ilmaisemaan itseään, toimimaan ryhmässä sekä ajattelemaan itsenäisesti. Musiikkikasvatus pyrkii antamaan lapselle onnistumisen kokemuksia, valmiudet musiikkiharrastuksen jatkamiseen, mahdollisuuden oman luovuuden kehittämiseen sekä tilaisuuden kokea taideaineiden monipuolisuutta. (Marjanen 2006, 61.)

Musiikkikasvatuksessa tutustutetaan lasta musiikillisiin perusasioihin eri työtavoin. Näitä työtapoja ovat muun muassa: laulaminen ja loruilu, soittaminen, kuunteleminen, musiikkiliikunta sekä musiikin integroiminen muihin taiteen alueisiin. Toiminta on tavoitteellista ja tavoitteet asetetaan kunkin ryhmän ikä- ja kehitystason mukaisesti. Musiikkikasvatuksen tulee aina olla suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. (Marjanen 2006, 62.)

3.1 Musiikkikasvatus päiväkodissa

Päiväkodissa musiikkikasvatuksen järjestäminen riippuu paljon päiväkodin resursseista sekä henkilökunnan ammattitaidosta ja innostuksesta. Päiväkotien tulisi omien resurssiensa mukaan järjestää musiikkikasvatusta, sillä musiikki on päiväkodissa toimintamuoto, johon jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua. Päiväkoti saattaa olla monelle lapselle ensimmäinen musiikkiympäristö, jonka vuoksi se olisi hyvä luoda lapsen ehdoilla ja lasta ajatellen. Musiikki saattaa

päiväkodissa toimia helpottavana tekijänä ongelmallisissa tilanteissa ja yhdistävänä tekijänä aikuisten ja lasten välillä. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 28-29.)

Musiikkikasvatusta tulisi järjestää monin eri keinoin, sillä musiikki on luonnollinen ja elämyksellinen tie lapsen maailman kuvan avartamiseen ja eri kulttuureihin tutustumiseen. Laulamisen ja musisoimisen lisäksi päiväkodin olisi hyvä järjestää mahdollisuus elävän musiikin kuuntelemiseen, sillä se luo laadukkaan lisän päiväkodin omalle musiikkikasvatukselle. Jokaisen päiväkodin kirjahyllystä olisi hyvä löytyä muutama lastenlaulukokoelma, lorukirjoja ja ainakin yksi musiikkipedagoginen teos sekä joitakin äänitteitä. (Ruokonen ym. 2009, 29.)

3.2 Musiikkikasvatus Kalliokadun päiväkodissa

Kalliokadun päiväkodissa musiikkituokioita pyritään järjestämään kerran kuukaudessa, mutta toisinaan tuokioiden järjestäminen ei ajallisista syistä onnistu. Musiikkituokioiden järjestäminen on vuoroin jokaisen ryhmän vastuulla. Musiikkituokioissa laulamisen lisäksi käytetään erilaisia soittimia, kuten rytmikapuloita, triangelia ja kulkusia. Varsinaisia säestyssoittimia, kuten pianoa tai kitaraa ei kuitenkaan päiväkodissa käytetä. (Lähtenmäki 2014.)

Musiikkituokioiden lisäksi musiikki näkyy Kalliokadun päiväkodissa päivittäin. Musiikkia ja laulua käytetään apuna arjen rutiineissa esimerkiksi lasten mennessä nukkumaan, tilanteita rauhoittaessa ja päivittäisissä siirtymätilanteissa. Musiikki on myös toisinaan tukena yhteisissä piirihetkissä. Päiväkodissa pyritään toteuttamaan musiikkia monipuolisesti ja suunnitelmallisesti. Tärkeää on, että arjessa käytetään tuttuja lauluja ja että musisoiminen toisi iloa päiväkotiin. Lapset saavat toisinaan osallistua myös päiväkodin ulkopuolella järjestettävään musiikkiliikuntaan. (Lähtenmäki 2014.)

Tärkeimpinä kirkollisina juhlapäivinä lapsilla on myös mahdollisuus käydä päiväkotiryhmänsä kanssa kirkossa ja luonnollisesti osallistua laulamiseen myös siellä. Päiväkodista on vierailtu myös urkukonsertissa naapurissa sijaitsevassa Huutoniemen kirkossa. Kalliokadun päiväkodissa musiikkia pidetään tärkeänä,

vaikka sen toteuttaminen toisinaan jääkin. Päiväkodin henkilökunta pitää musiikkia lapsen kielen kehityksen kannalta tärkeänä. Laulut ja lorut kartuttavat lapsen sanavarastoa ja auttavat lasta tunnistamaan eri ääniä. Musiikki vaikuttaa myös lapsen tarkkaavaisuuden kehittymiseen. (Lähtenmäki 2014.)

3.3 Musiikin merkitys lapsen kehityksessä

Musiikin on todettu koskettavan lasten sisintä, synnyttävän erilaisia mielikuvia ja parantavan joskus jopa vaikeitakin haavoja. Sisäisen rakentumisen ohella musiikki tukee lapsen kehitystä, oppimista ja tuo rytmiä päivän toimintoihin. (Arajärvi 1999, 174.)

Monet tutkimukset ovat osoittaneet musiikin vaikuttavan laaja-alaisesti ja merkittävästi aivotoiminnan kehitykseen. Minna Huotilaisen tutkimus ”Musiikki vaikuttaa lapsen aivotoimintaan” osoittaa musiikkiharrastuksen vaikuttavan huomattavasti lapsen kuulotiedon käsittelyyn, puheen ja kielen kehitykseen, matemaattisiin taitoihin, motoriseen kehitykseen, sosiaalisiin taitoihin sekä tarkkaavaisuustaitojen kehitykseen. (Huotilainen 2010, 1.)

Musiikin on havaittu antavan lapselle myös uusia tunnekokemuksia ja ajatteluprosesseja. Musiikin on todettu edistävän lapsen kokonaiskehitystä sekä oppimisedellytyksiä, sekä käsitteiden muodostamista. Se antaa lapselle valmiudet myös musiikillisen kielen ja musiikin perusominaisuuksien tunnistamiselle, sekä mahdollisuuksia hieno- ja karkeamotorisille harjoituksille. Se kehittää lapsen esteettisiä taitoja ja opastaa lasta eläytymään eri tilanteissa. Musiikin on myös tutkittu avartavan lapsen maailmankuvaa ja edistää lapsen tutustumista uusiin kulttuureihin. Se auttaa lasta jäsentämään muuta maailmaa ja toisaalta antaa perspektiiviä omaa kulttuuria kohtaan. (Ruokonen ym. 2009, 22–28.)

4 LUOVUUS

”Luovuus ei ole synnynnäinen ominaisuus vaan elämänasenne, jonka kuka tahansa voi halutessaan omaksua”, väittää Idealist Groupin luova johtaja Saku Tuominen, joka ilmoittaa intohimokseen luovan ajattelun (Tuominen 2013, 20). Laajimmin hyväksytysti luovuutta on määritelty niin, että se on jonkin uuden, jollakin tavalla omaperäisenä pidetyn oivalluksen syntymä. Arkielämän näkökulmasta tarkasteltuna luovuus on subjektiivinen ilmiö, joka syntyy silloin, kun yksilöllä itsellään on tunne siitä että hän tuntee tai toimii uudella tavalla. Arkielämän näkökulmasta luovuus-käsitteen synonyymeja ovat esimerkiksi omaleimaisuus, oivaltavuus ja fiksuus. Usein luovuuteen liitettyjä ominaisuuksia ovat myös joustavuus, sujuvuus, rohkea ajattelutapa, uusien ajatusten luominen sekä ajatusten poikkeaminen tavanomaisesta mallista. (Haavikko & Ruth, 1984, 15; Karrasch, Lindblom-Ylänne, Niemelä, Päivänsalo & Tynjälä 2007, 156-157.)

Mihaly Csikszentmihalyi on määritellyt luovuuden syntyvän kolmen tekijän vuorovaikutuksessa. Näitä tekijöitä ovat ympyröivä kulttuuri, yksilö itse ja asiantuntijat. Ympyröivä kulttuuri antaa ihmiselle tietoa, taitoa, normeja ja asenteita. Yksilö puolestaan itse tuo jotain uutta kulttuurin olemassa olevaan tietoon ja taitoon. Asiantuntijat tunnustavat puolestaan luovuuden, uuden idean tai tuotoksen arvon. Luovuus siis syntyy ihmisen ja hänen sosiokulttuurisen ympäristönsä vuorovaikutuksesta. Luovuutta ei voida siis tutkia vain yhden ihmisen ominaisuutena tai taitona. (Karrasch ym. 156-157.)

4.1 Luova ihminen

Luova ihminen tunnetaan erityisesti siitä, että hän on omaperäinen ja spontaani, sekä suosii monimutkaisuutta. Luovaa ihmistä pidetään avoimena, herkkänä ja tietoisena sekä sisäisestä ja ulkoisesta maailmasta. (Uusikylä 2012, 93.) Hänen ajatteluaan pidetään usein arvailevana ja moniselitteisenä. Ihmisen oma lahjakkuus ja ajattelukyky määrittelevät myös luovuutta. Luovalta ihmiseltä edellytetään korkeaa aktiivitasoa, sekä luovaa asennetta. Yleensä luovia ihmisiä pidetään myös estottomina sekä enemmän itseluottamusta, tahdonvoimaa ja tehtävähallintaa omaavina. He eivät pelkää nolatuksi tulemistä tai itsensä

saattamista naurunalaiseksi Ongelmaa ratkaistessaan luova ihminen kokee usein toteuttavansa itseään. (Haavikko ym. 1984, 17.)

Tutkija Melanie Klein on tutkinut yhdysvaltalaisien taiteilijoiden käsityksiä omasta luovuudestaan. Hänen tutkimuksensa mukaan luovan ihmisen ominaisuuksia ovat: ennakkoluulottomuus, joustavuus, vapauden etsiminen, toimintasuuntautuneisuus, herkkyyys ulkoiselle maailmalle, vastuullisuus ja riskinotto-kyky. Luovaa ihmistä tutkimuksen tuloksissa kuvattiin myös rohkeana, huumorintajuisena, uutena, ainutlaatuisena, rehellisenä, mielikuvitukseksena ja uskaliaana. (Uusikylä 2012, 94.)

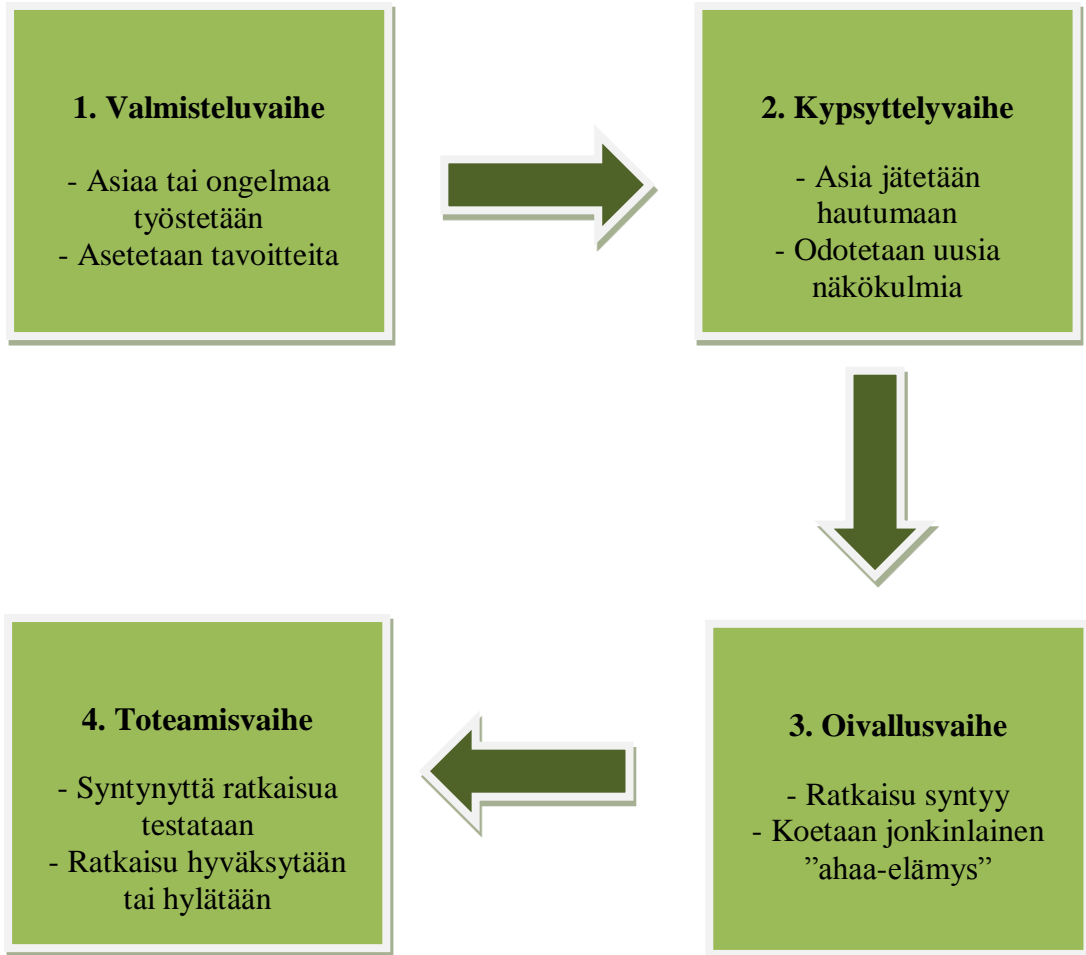
Mihaly Csikszentmihalyi on haastatellut eri alojen tunnettuja luovia henkilöjä. Tulokset ovat osoittaneet, että jokainen luovana pidetty yksilö on yksilöllinen ja heistä on lähes mahdotonta löytää yhteisiä persoonallisuuden piirteitä. Heidä yhdistää kuitenkin heidän persoonallisuutensa moniulotteisuus. Heidän vastakohtaiset persoonallisuudenpiirteensä ilmenevät samanaikaisesti tai vuorotellen ilman, että ihminen kokee tästä suurta sisäistä ristiriitaa. Csikszentmihalyin mukaan luovat henkilöt kokevat persoonallisuudenpiirteidensä kaikki ääripäät yhtä voimakkaasti. Tämä tarkoittaa, että yksilö voi esimerkiksi olla samanaikaisesti erittäin kilpailuhenkinen ja kuitenkin myös yhteistyöhaluinen. Persoonallisuuden moniulotteisuus antaa luovalle henkilölle kyvyn siirtyä ääripäistä ja tilanteista toiseen vaatimusten mukaisesti. (Karrasch ym. 2007, 159.)

4.2 Luovuuden synty ja kehitys

Luovuuden syntymistä ja kehittymistä voidaan kuvata niin sanottuna luovana prosessina. Luovilla yksilöillä usein on oma teoriansa siitä miten heidän oma luova prosessinsa käynnistyy, käydään lävitse ja päättyy. (Csikszentmihalyi 1997, 77.) Luova henkilö ei kuitenkaan itse havaitse aina kaikkea, mikä liittyy luovaan toimintaan ja prosessiin. Graham Wallaksen mukaan luovan prosessin voi jakaa neljään eri vaiheeseen. Kuten kuviosta 1. voi huomata, aiheita ovat: valmisteluvaihe, kypsytelyvaihe, oivallusvaihe ja toteamisvaihe. Vaiheet etenevät

yleensä mainitussa järjestyksessä, mutta toisinaan yksilö voi luovan prosessinsa aikana palata vaiheissa myös taaksepäin. (opinto.net 2014.)

Kuvio 1. Luova prosessi

(opinto.net 2014.)

Yksilön luova prosessi alkaa valmisteluvaiheella. Valmisteluvaiheessa yksilö työstää asiaa tai ongelmaa ja asettaa itselleen ja ongelmalle tavoitteita. Valmisteluvaihetta seuraa kypsyttelyvaihe, jonka aikana ongelma jätetään hautumaan tai sen ratkaisemiseksi odotetaan uusia näkökulmia. Tätä seuraa oivallusvaihe, jonka aikana yksilö löytää ratkaisun ongelmaan ja saattaa kokea niin sanotun ”ahaa-elämyksen”. Viimeinen luovan prosessin vaihe on toteamisvaihe, jolloin yksilö testaa löytänyttä ratkaisua ja joko hyväksyy tai hylkää sen.

4.3 Miksi edistää luovuutta?

Luovuuden edistäminen on tärkeää monista eri syistä. Luovuus vaikuttaa muun muassa lapsen mielikuvituksen ja itsetunnon vahvistumiseen. Tutkimusten mukaan erittäin luovilla lapsilla on yleensä erittäin hyvä itsetunto. Kun vanhemmat edistävät ja tukevat lapsen luovuutta, oppii lapsi pitämään itsestään ja hänen onnistumisen mahdollisuutensa paranevat. Itsetunnon kannalta on tärkeää, että lapsella on hyvä ja turvallinen suhde huoltajiinsa ja he kohtelevat lasta tasapuolisesti, varmasti ja johdonmukaisesti. Luovuuden edistämisen avulla myös lapsen muutoksiin sopeutuminen helpottuu. Lapsi uskaltaa kokeilla uusia asioita paremmin, eikä hän pelkää mahdollisesti tapahtuvia virheitä (Einon 2003, 7-9, 19). Luovuuden herättäminen lapsuudessa on tärkeää, sillä sen vaikutukset näkyvät pitkälle aikuisiällä. Luovuus antaa tilanteessa kuin tilanteessa aikuiselle kyvyn sopeutua ja päästä tavoittelemiinsa tuloksiin. (Csikszentmihalyi 1997, 51.)

Yleensä luovalla aikuisella on hyvä psyykkinen energia, mutta he osaavat usein olla myös hiljaisia ja rauhallisia. He pystyvät työskentelemään monia tunteja, sekä keskittymään työhönsä kiihkeästi. Luovat ihmiset pystyvät keskittämään energiaansa tärkeisiin asioihin tahtomallaan hetkellä, mutta pystyvät kuitenkin nauttimaan elämästään aikatauluttamatta sitä liikaa. Luovuus antaa ihmiselle myös kyvyn olla leikkimielinen, ja mielikuvituksellinen. Nämä kyvyt antavat aikuiselle välillä tarvittavan tauon nykyhetkestä ja auttavat jokaista rentoutumaan juuri itselleen sopivalla tavalla. (Csikszentmihalyi 1997, 58-63.) Rentoutuminen puolestaan edistää luovien ideoiden syntymistä. (Herbert 2010, 109.) Luovilla ihmisillä on matala kynnys omien tunteidensa näyttämiseen. He osaavat nauttia koko sydämellään ja surun kohdatessa he eivät pelkää itkeä. He reagoivat asioihin voimakkaasti ja suhtautuvat tekemäänsä intohimoisesti. (Csikszentmihalyi 1997, 71-73.)

4.4 Luovuutta edistävät menetelmät

Jokainen ihminen on perusolemukseltaan luova. Tästä lapset ovat hyvä esimerkki. He toteuttavat itseään estoitta ja osaavat käyttää mielikuvitustaan ilman rajoja. Lapsuudenajan luovuuteen vaikuttaa eniten ympäristö, jossa lapsi elää.

Ympäristöstä riippuen luovuus joko vähenee tai säilyy. Luovuutta voidaan kehittää päiväkodissa ja koulussa yksinkertaisesti antamalla lapselle mahdollisimman paljon. Kaiken uuden tiedon myötä mielikuvitusta ja ideoita voi käyttää ja hyödyntää erilaisissa tilanteissa. Luovuuden tietoinen kehittäminen vaatii yksilöltä sitkeyttä ja pitkäjänteisyyttä, sillä luovuus ei kehity hetkessä. (Koski 2001.)

Luovuuden edistämiseksi lapselle on hyvä antaa erilaisia virikkeitä, kuten tarinoita, taidetta, musiikkia, liikuntaa ja ajatuksia. Myös kirjat, televisio ja lapsen kanssa toimivat ihmiset antavat lapsen maailmaan mallia luovuudesta. Lasta tulisi myös kannustaa mielikuvitusleikkeihin ja antaa hänelle mahdollisuus leikkiä silloin kun leikki on hauskaa. (Einon 2003, 13.)

Lasta on tärkeä rohkaista ilmaisemaan omia tunteitaan ja mielipiteitään. On myös tärkeää, että lapsen lähipiiri ottaa lapsen mielipiteet avoimesti vastaan ja vahvistaa lapsen persoonallisuutta ja ongelmanratkaisukykyä. Lasta tulisi rohkaista kokeilemaan uusia asioita ja välttää lannistamasta häntä epäonnistumisten kohdatessa. (Einon 2003, 13.)

Jokaisella on mahdollisuus myös itse vaikuttaa omaan luovuuteensa ja sen kehitykseen. Luovuutta voi siis oppia, väittää Idealist Groupin luova johtaja Saku Tuominen. Tuominen painottaa viittä askelta joilla edistää luovuutta. Yksilöllä täytyy olla oma halu tehdä asiat eri tavalla, hänen täytyy tehdä luovuudesta elämänasenteensa, hylätä ajatus epäonnistumisesta, opetella nauramaan itselleen sekä kyseenalaistaa varmoiksi luultuja asioita. (Tuominen 2013, 20.) Luovuutta voi myös edistää erilaisin toiminnallisoin menetelmin. Tällaisiin menetelmiin kuuluvat muun muassa erilaiset luovat terapiat, kuten kuvataide, musiikki, liike, tanssi, elokuva ja tarinallisuus. Tällaiset terapiat ovat parhaimmillaan silloin, kun yksilö itse osallistuu maalaten, musisoiden, liikkuen, tanssien tai kirjoittaen. Tällaisten ratkaisukeskeisten menetelmien ajatuksena on, että jokainen ihminen on oman elämänsä paras asiantuntija. Menetelmien avulla voidaan vain auttaa yksilöä löytää itsensä, sekä luovuutensa. Luovuusterapioissa tavoitteena on avata ja eheyttää osallistujan omaa sisintä, sekä auttaa luovuuden syntymistä. Terapioissa voi löytää itsestään uusia tunteita ja persoonallisuuden piirteitä, joita

ei ole aikaisemmin tunnistanut tai osannut kohdata. Luovuusterapioilla pyritään vaikuttamaan ihmiseen tunne- ja asennetasolla. Parhaimmillaan terapiat antavat uusia näkökulmia ja mahdollisuuden löytää oman paikkansa yhteisössä. (Ela 2014.)

Kautta aikojen musiikkia on hyödynnetty ilojen ja surujen ilmaisemisessa. Musiikkia on kutsuttu tunteiden kieleksi ja sillä pyritään monin eri keinoin edistämään luovuutta. Musiikkiterapia välineenä purkaa tunteita, antaa turvaa ja etäisyyttä käsitellä vaikeitakin asioita. Musisoiminen voi olla puhdistavaa ja se voi herättää nykyisyyteen, menneisyyteen ja tulevaisuuteen liittyviä mielikuvia. Musiikki vahvistaa omaa egoa, lisää itsetuntemusta, antaa välineet luovuuteen ja toimii eräänlaisena välittäjänä tiedostettujen ja tiedostamattomien psyykeen rakenteiden välillä. (Ela 2014.)

5 MOTIVAATIO

Motivaatio on käsite, jolla tarkoitetaan ihmisen toimintaa ohjaavaa voimaa. Motivaatio-sana tulee latinan sanasta ”movere”, jolla tarkoitetaan liikuttamista. Se on psyykinen tila, joka ohjaa ja virittää ihmisen suoriutumaan. Motivaatio asioiden tekemiseen ja tutkimiseen syntyy, kun yksilö asettaa itselleen uusia taitoja edellyttäviä tavoitteita. Tavoitteet eivät vaikuta ainoastaan käyttäytymiseen, vaan ne vaikuttavat myös yksilön tunteisiin ja hänen kognitiiviseen toimintaansa. (Karrasch, Lindblom-Ylänne, Niemelä, Päivänsalo & Tynjälä 2007, 35.)

Ihmiset ovat luonnostaan uteliaita, luovia, oppimishaluisia ja kiinnostuneita hämmästyttävän monista asioista. Yksilön toiminta tähtää yleensä oppimiseen, sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen, sekä ympäristön hallintaan. Monet tutkimukset osoittavat, että ihminen on yleensä kiinnostunut ärsykkeistä, jotka ovat hänelle uusia ja haasteellisia. Varsinkin lapset tutkivat lakkaamatta ympäristöään, tekevät työtä oppiakseen monenlaisia uusia taitoja ja pohtivat mieltään askarruttavia asioita. Lasta motivoi myös tavoite sopeutua omaan ympäristöönsä, sekä tarve hallita ympärillään tapahtuvia asioita. Tällainen hallinta vaatii lapselta jatkuvaa oppimista ja kasvua, sekä taitojen vahvistumista ja kehittymistä. Jokaisella lapsella on myös tarve toteuttaa itseään ja kokea elämänsä mielekkääksi. Jokaisesta löytyy myös perustava tarve olla sitä, mitä hän parhaimmillaan voi olla. Myös lasta motivoivat hänen tiedostaen tai tietämättään itselleen asettamat tavoitteensa, joiden eteen hän tekee töitä. (Karrasch ym. 2007, 31-35.)

5.1 Motivaatioteoriat

Motivaatioteorioita on käsitelty monesta eri näkökulmasta. Tarkastelukulma kaikissa teorioissa on toisistaan poikkeava. Perusajatukset motivaatiopsykologiassa ovat eri aikoina vaihdelleet huomattavasti. Yksi klassisimmista näkökulmista käsittelee motivaatiota ihmisen fysiologiasta lähteneenä liikkeenä. Tämän näkökulman mukaan yksilön vietit ja tarpeet ovat yksilön sisäisiä ominaisuuksia ja ne lähtevät liikkeelle omasta elimistöstämme.

Motivaatioteorioita voidaan käsitellä myös psykoanalyttisen teorian keinoin, jonka mukaan ihmisen toiminta perustuu vietteihin ja mielihyvään. Myöhemmin motivaatiota on tarkasteltu myöskin erään klassisen teorian mukaan, joka poikkeaa suuresti edellä kuvatuista. Tämä teoria on behaviorismi. Teorian perusajatuksena on, että jos jostain toiminnasta palkitaan, tulee yksilö todennäköisesti jatkamaan toimintaansa. Motivaatiopsykologiassa kehiteltiin 1950- ja 1960-luvuilla näkökulmia, jotka jo ennustivat myöhempää modernia motivaatioteoriaa. Nämä näkökulmat laajensivat motiivikäsitettä ihmisten fysiologisten tarpeiden ulkopuolelle. Näissä näkökulmissa korostettiin yksilön ylemmän tason tarpeita, kuten esimerkiksi itsensä toteuttamista. (Salmela-Aro & Nurmi 2005, 11-12.)

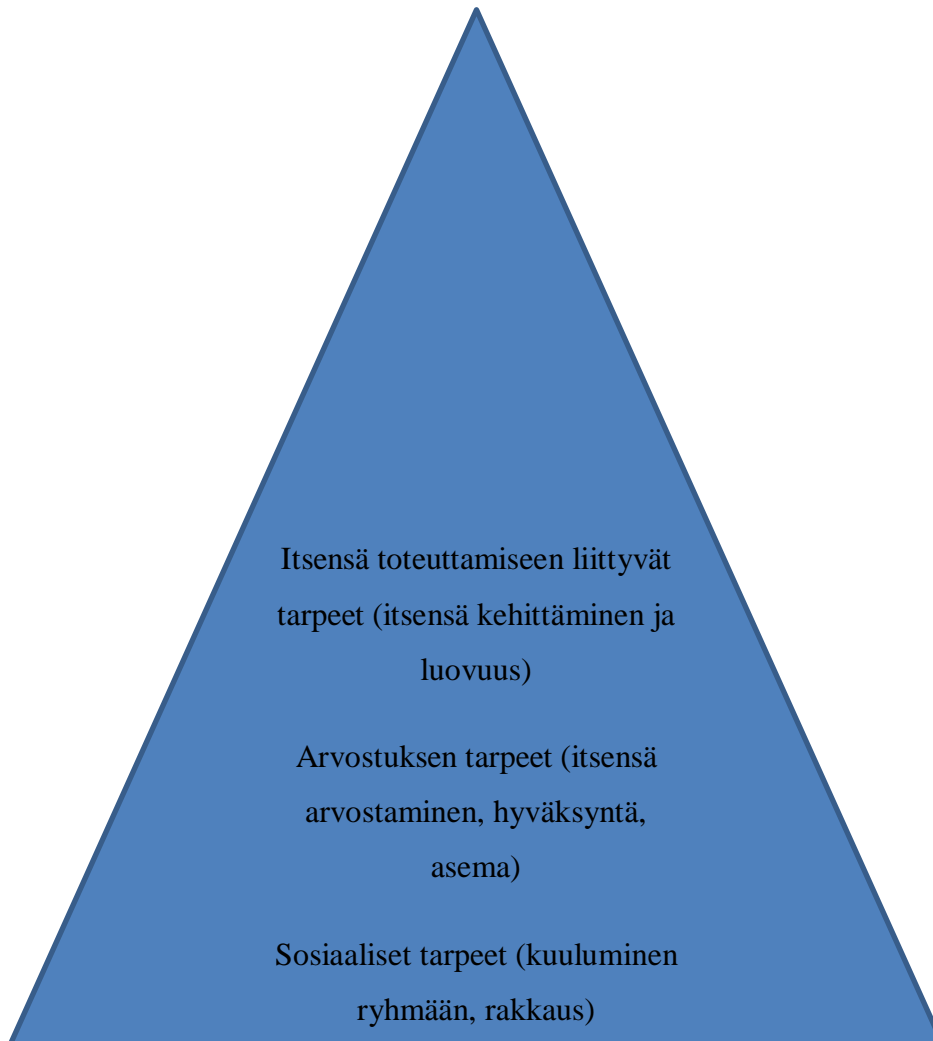
Näkökulmia tässä tutkimuksessa on neljä; Freudin, Maslow:n, Alderferin ja Adamsin teoria. Myöhemmin tutkimuksessa pohditaan lasten motivoitumista eri motivaatioteorioiden näkökulmasta.

Sigmund Freudin mukaan ihmisen käyttäytymistä ohjaavat voimat ovat suurimmaksi osaksi täysin tiedostamattomia. Ihminen tukahduttaa monia ajatuksiaan ja viettejään kasvaessaan ja oppiessaan tuntemaan yhteisön ja yhteiskunnan sääntöjä. Yksilön tukahduttamia viettejä ei kuitenkaan voi täysin eliminoida tai hallita. Ne saattavat ilmetä unissa, satunnaisesti puheessa tai jopa jollain tasolla neuroottisessa käyttäytymisessä. Ihminen ei tästä syystä voi täysin ymmärtää omia motiivejaan. (Evttek 2014.)

Abraham Maslow on tutkinut paljon ihmisten luovuutta, yksilön ilon, onnen ja hurmion elämyksiä, sekä itsensä toteuttamista (Vilkko-Riihelä, A. & Laine, V. 2013 68). Hänen mukaansa ihminen käyttäytyy tarvelähtöisesti. Maslow'n tarveajattelu perustuu moniin oletuksiin. Maslow:n mukaan ihmisen motivaatio on monien motiivien monimutkainen tulos. Hänen mielestään ihmisen tarpeet muodostavat hierarkisen asteikon, jossa ylemmän tason tarpeiden merkitys korostuu vasta, kun alemman tason tarpeet ovat tyydytettyjä. Tarveajattelun mukaan tarpeiden tyydyttämättömyydestä seuraa tyytymättömyys ja vastavuoroisesti tarpeiden tyydyttämisestä seuraa tyytyväisyys. Tyydytetty tarve ei enää motivoi ihmistä. Maslowin mukaan tarpeet ovat tärkeysjärjestyksessä

seuraavasti: fysiologiset tarpeet, sosiaaliset tarpeet, arvostuksen tarve ja itsensä toteuttamisen tarve. Ihminen pyrkii ensin tyydyttämään tärkeimmät tarpeensa. (Evttek 2014.)

Kuvio 2. Maslow:n motivaatioteoria

(Vilkkö-Riihelä & Laine 2013, 68.)

Alderferin näkökulma yksilön motivaation syntyyn liittyy myös ihmisen tarpeisiin. Maslow:n tavoin Alderfer ei myöskään hylännyt ihmisen perustarpeiden ryhmittelyä eri hierarkkisiin tasoihin. Alderferin teorian mukaan ihmisen tarpeet jaetaan kolmeen eri ryhmään; toimeentulotarpeet, vuorovaikutustarpeet ja kasvutarpeet. Toimeentulotarpeilla tarkoitetaan tarpeita, jotka liittyvät yksilön olemassaoloon, materiaaliseen turvallisuuteen ja

säilymiseen. Vuorovaikutuksen tarpeet liittyvät puolestaan ihmissuhteisiin ja kasvutarpeet yksilön pyrkimykseen kehittää itseään sekä kykyjään. Alderferin mukaan tarpeiden tyydytys ei kuitenkaan tapahdu missään hierarkkisessa järjestyksessä, vaan hänen mukaansa useampi eritasoinen tarve voi aktivoitua samanaikaisesti. (Evttek 2014.)

Adamsin motivaatioteoriaa kutsutaan myös nimellä kohtuullisuusteoria. Oletuksena on, että jokainen saa oikeudenmukaisen kohtelun ja korvauksen tekemästään. Adamsin teorian mukaan yksilön vertailu itsensä ja muiden välillä vaikuttaa hänen käyttäytymiseensä. Jokaisella ihmisellä on oma viiteryhmänsä, joka vaikuttaa heidän valintoihinsa ilmeisen suuresti. Kohtuullisuusteoriassa palkitsemisella tarkoitetaan sosiaalisesta kanssakäymisestä saatuja palkkioita. Palkkioiden avulla yksilö pyrkii saavuttamaan ja säilyttämään oikeudenmukaisen aseman muihin ihmisiin verrattuna. Yksilön kokiessa saavansa palkkiota kohtuullisen vähän hän on tyytymätön. Tyytymättömyys ei motivoi. Puolestaan yksilö, joka kokee tulleen ylipalkituksi, voi pyrkiä toiminnallaan entistä kovemmin kohti palkkiota. Adamsin teoria auttaa ymmärtämään yksilön käyttäytymistä, sekä motivaatioon liittyviä tekijöitä. Sellaisenaan teoria ei kuitenkaan riitä selvittämään koko motivaatiota, sillä eri yksilöillä asioiden tärkeysjärjestyksen ja motivaation synnyn on todettu vaihtelevan. Palkitseminen ei välttämättä kaikille ihmisille merkitse yhtä paljon. (Evttek 2014.)

5.2 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Motivaatio voidaan jakaa kahteen eri osaan; sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio ihmisellä syntyy hänen tehdessään jotain itselle mieluista vapaaehtoisesti. Motivaatio on vuorostaan ulkoista silloin, kun ihminen houkutellessaan kannustimen tai palkkion avulla tekemään jotain, mitä hän ei muuten tekisi. Sisäistä ja ulkoista motivaatiota on toisinaan vaikea erottaa toisistaan. (Vau 2014.)

Sisäiseen motivaatioon tähtäämistä pidetään yleisesti tärkeänä eri oppimistilanteissa ja elämän haasteissa. (Vau 2014.) Sisäiset palkkiot ovat subjektiivisia ja useimmiten ne ovat tunteiden muodossa. Sisäinen motivaatio ei

herää konkreettisilla palkkioilla, vaan niin kutsutuilla ”sisäisillä palkkioilla”. Sisäiset palkkiot tyydyttävät yksilön ylemmän asteen tarpeita. Kun yksilö tekee asioita, jotka hän kokee kiinnostavaksi ja tärkeiksi, ohjaa hänen toimintaa sisäinen motivaatio. (Internetix 2014.) Sisäinen motivaatio on oppimisen kannalta suotuisampaa kuin ulkoinen motivaatio. Kun toimintaa ei ohjaa ulkoinen palkinto, on ihminen yleensä vähemmän luovutusherkkä ja hänen toimintansa on sinnikkäämpää. (Tievie 2014.)

Kun toimintaa motivoidaan ulkoisesti, riippuu henkilön keskittyminen ja paneutuminen tehtävään kannustimen vahvuudesta. Ulkoinen motivaatio liittyy yleensä muiden tarpeiden tyydyttämiseen, kuten turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteisiin. Ulkoisesti motivoitunut ihminen saattaa toimia ryhmän paineen alaisena tai halustaan miellyttää toisia. Ulkoinen motivaatio saattaa syntyä jonkun rangaistuksen pelossa, palkkion toivossa, toisten aiheuttamista yllykkeistä tai tarpeesta matkia toisia. (Internetix 2014.) Ongelmana ulkoisessa motivoinnissa nähdään usein riippuvuus, joka syntyy tarpeesta kokea muiden hyväksyntää. Kannustuksen ja tunnustuksen saaminen omasta suorituksesta kuitenkin lisää hyvää mieltä ja onnistumisen tunnetta. (Vau 2014.) Sisäinen ja ulkoinen motivaatio täydentävät toisiaan. Joskus ne voivat jopa esiintyä samanaikaisesti, mutta tällöin toinen motiivityyppistä on toista hallitsevampi (Internetix 2014).

5.3 Motiivit

Ihmistä motivoivat asiat, eli motiivit ovat vaikuttimia, jotka vaikuttavat psyykeeseen. Nämä vaikuttimet yksilö kokee esimerkiksi erilaisina haluina, tarpeina, tunteina tai mielihyvän ja mielipahan elämyksinä. Orgaanisina motiiveina voidaan pitää esimerkiksi nälkää, janoa, kivun välttämistä ja niinkin ihmisen perustarpeisiin kuuluvaa asiaa, kuin kuona-ainesten poistumista. Sosiaalisia motiiveja puolestaan ovat muun muassa hoivavietti, seksuaalisuus ja vallanhimo. Psykologisia motiiveja puolestaan ovat esimerkiksi uteliaisuus ja esteettinen nautinto. (Vuorinen & Tuunala 1999, 104.)

Useimmat ihmisen käyttäytymistä ohjaavista tekijöistä ovat perimmiltään biologisia. Ihminen tarvitsee ruokaa ja vettä pysyäkseen hengissä ja lisääntyminen edellyttää seksuaalista käyttäytymistä. Ympäröivä kulttuuri, sekä vallitsevat normit, arvot ja asenteet vaikuttavat myös suuresti siihen, miten ihmisen biologiset motiivit näkyvät käyttäytymisessä. (Karrasch, Lindblom-Ylänne, Niemelä, Päivänsalo & Tynjälä 2007, 8.)

Usein toimintaa ohjaavat myös muut kuin biologisiin tarpeisiin liittyvät tekijät. Ihmiset ovat perusluonteeltaan uteliaita, luovia, oppimishaluisia ja kiinnostuneita. Ympäristö motivoi ihmistä silloin, kun se tarjoaa riittävästi uusia virikkeitä, sillä ihmiset ovat tyypillisesti kiinnostuneita asioista, jotka ovat haasteellisia ja uusia. Ihmisen uteliaisuutta on myös selitetty olettamalla, että kaiken toiminnan tavoitteena on ihanteellisen vireystason säilyttäminen. Tätä teoriaa kutsutaan aktivaatioteoriaksi. Sen mukaan ihminen etsii ympäristöstään ärsykeitä, jotka auttavat ylläpitämään sopivaa vireystilaa. (Karrasch ym. 2007, 31-33.)

Aktivaatitasolla tarkoitetaan ihmisen vireystilaa, ihmisen psyykkistä ja fyysistä toimintavalmiutta. Aktivaatitaso on edellytys oppimiselle ja sitä säätelevät lukuisat eri tekijät. Tekijöitä ovat biologiset tekijät, mutta myös yksilön oma psyyke ja mielialat, fyysinen kunto, ulkoiset ärsykkeet, sekä sairaudet. Aktiivitaso voi olla hyvinkin laaja. Vireystila voi vaihdella ylivilkkaudesta ja paniikista jopa tajuttomuuteen. Konkreettisin esimerkki määriteltäessä ihmisen vireyttä on vireyden vaihtelevuus vuorokausirytmien mukaan. Ihmisen toiminnassa tapahtuu aktiivisuuden suhteen suuri muutos valveunitilan mukaan. Tutkimusten mukaan ihminen on yleensä virkeimmillään aamupäivisin ja alkuillasta, kun taas puolen päivän jälkeen ja myöhään illalla vireystason on katsottu olevan laskusuunnassa. Vireyden ylläpitoon vaikuttavat säännölliset elämäntavat, unen määrä ja laatu, sekä liikunta. Myös asiat, jotka yksilö kokee itselleen tarpeellisiksi ja tärkeiksi ylläpitävät tehokkaasti aktivaatitasoa. Tavoitteet, toiveet, aikomukset ja suunnitelmat vaikuttavat suuresti vireystason muutoksiin. Tällaiset muutokset yksilö kokee muun muassa pettymyksinä ja innostuksena. Vireystilan säätelyllä on siis selkeästi yhteyttä tunne-elämään. (Masikinfo 2014.)

Uteliaisuutta selitetään myös ihmisen perustarpeella ymmärtää ja hallita omaa ympäristöään. Ympäristöhallinta vaatii ihmiseltä jatkuvaa oppimista, kehittymistä sekä ympäristön aktiivista tutkimista. Kun tiedot ja taidot eivät kohtaa ympäristön vaatimuksia, antaa tämä ihmiselle motiivin uuden oppimiseen ja kehittymiseen. (Karrasch ym. 2007, 31-33.)

5.4 Musiikkituokio ja lapsen motivoiminen sen viettoon

Musiikkituokiolla tarkoitetaan järjestettyä hetkeä, jonka aikana ihmisiä ohjataan musisoimaan, sekä viettämään yhteistä hauskaa ja opettavaista tuokiota ryhmässä. Musiikkituokioita järjestetään muun muassa päiväkodeissa, sairaaloissa ja vanhainkodeissa. Musiikkituokiota voi toteuttaa kuka tahansa, mutta monesti järjestäjä on alan ammattilainen, päiväkodin työntekijä tai esimerkiksi seurakunnan työntekijä. Musiikkituokiot voivat koostua laulamisesta, laululeikeistä, soittamisesta tai musiikin kuuntelusta. Parhaimmillaan tuokiot ovat opettavaisia ja ne tuovat iloa, onnistumisen kokemuksia sekä positiivista ryhmähenkeä.

Tätä tutkimusta varten järjestetyissä musiikkituokioissa pääpaino oli laulamisella ja laululeikeillä. Osallistujat olivat 4-5-vuotiaita, joten kaikessa toiminnassa oli otettava huomioon lasten ikä ja kehitystaso. Jokaisella lapsella tuli olla yhtäläiset mahdollisuudet osallistua musiikkituokioiden viettoon. Tätä tutkimusta varten järjestettiin viisi noin 30 minuutin musiikkituokiota. Toivottua kuitenkin oli, että tuokiot antoivat päiväkodille ja sen työntekijöille valmiuksia järjestää vastaavia tuokioita myös tulevaisuudessa. Tuokioiden tarkoituksena oli antaa myös mahdollisesti uusia lauluja, leikkejä ja välineitä musiikkikasvatukseen järjestämiseen Kalliokadun päiväkodissa. Tästä syystä päiväkodin henkilökunnan mielipide oli musiikkituokioita järjestettäessä ja niiden jälkeen erityisen tärkeää.

Jokaisessa musiikkituokiossa noudatettiin rakenteellisesti samaa kaavaa. Tuokiot alkoivat ja päättyivät aina samoilla laululeikeillä, jotta lapsille muodostuisi selkeä käsitys musiikkituokioiden kulusta. Jokaisella musiikkituokiolla oli kuitenkin oma teemansa, jonka avulla luotiin tuokiota johdettava tarina. Tuokioiden sisältö ja tarinat toteutettiin teemojen mukaisesti. Kantavalla teemalla pyrittiin ylläpitämään

lasten kiinnostusta ja motivaatiota sekä saada heidät virittäytymään tunnelmaan. Teemoja olivat: maatilamatkailu, liikenne, ja kulkuneuvot, metsäretki, elämämme ihmiset ja viimeisellä kerralla kerrataan jo tutuksi tulleita lauluja. Kerrasta toiseen laulettiin myös osittain samoja lauluja, jotta lasten osallistuminen oli helpompaa ja lauluista tulisi tuttuja. Musiikkituokioissa hyödynnettiin myös erilaisia instrumentteja, kuten pianoa, triangelia, rytmikapuloita, sekä muita rytmisoittimia. Musiikkituokiot etenivät aina tarinan keinoin ja tuokioista pyrittiin luomaan yhtenäisiä kokonaisuuksia.

Lasta voidaan motivoida musiikkituokioiden viettoon monin eri keinoin. Tätä tutkimusta varten järjestetyissä musiikkituokioissa lasten motivoiminen oli erityisen tärkeää. Lapsen tarkkaavaisuuden kohdistaminen voi olla joko laajaa tai suppeaa ja se voi keskittyä lapseen itseän tai itsen ulkopuolelle. Lapsen motivaation synnyttämiseksi, täytyy lapsi saada ennen kaikkea keskittymään musiikkituokioiden tapahtumiin. (Matikka 2013, 58.) Tästä syystä musiikkituokioista täytyi tehdä kiinnostavia, vetäjän täytyi olla innostunut ja lasten osallisuutta tuli painottaa. Motivoimisen tuli tapahtua jatkuvalla kannustamisella, innostamisella, osallistamisella, avoimella ilmapiirillä ja positiivisella palautteella. Musiikkituokioita järjestettäessä tuli huomioida lasten ikä sekä energiataso, sekä pyrkiä siihen, että tuokiot etenivät tarinan keinoin lasten motivaation ja innostuksen säilyttämiseksi. Tuokioiden sisällöistä pyrittiin tekemään myös mahdollisimman monipuolinen ja sisältöön pyrittiin tuomaan lapsille uutta muun muassa instrumentein sekä leikin keinoin. Tuokioiden tuli myös noudattaa ainakin osittain samaa kaavaa kerrasta toiseen, jotta lapsille saatiin luotua tuttu ja turvallinen ympäristö osallistua ja innostua.

6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TARKOITUS

Tutkimuksen päätarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat lasten innostuksen syntyyn ja sen säilymiseen. Lisäksi tutkimuksella haluttiin selvittää mitkä tekijät motivoivat lapsia tutkimusta varten järjestettyjen musiikkituokioiden aikana. Tavoitteena oli myös tuoda vaasalaisen Kalliokadun päiväkodin arkeen enemmän musiikkia sekä mahdollisesti uusia toimintamalleja musiikkituokioiden järjestämiseen. Musiikkituokioita järjestettiin viisi ja ne toteutettiin Kalliokadun päiväkodissa huhti- ja toukokuussa 2014. Tutkimusta varten järjestettyihin musiikkituokioihin osallistui lapsia kahdesta Kalliokadun päiväkodin eri ryhmästä. Yhteensä tuokioihin osallistuneita lapsia oli viisitoista ja jokaisen lapsen vanhemmilta pyydettiin kirjallinen suostumus siihen, että lapsi saa ottaa osaa musiikkituokioihin (LIITE 2). Jokaisella kerralla mukana oli myös päiväkodin kaksi työntekijää, joista toista haastateltiin joka toisen musiikkituokion jälkeen. Toinen tutkimuksen toteuttajista huolehti musiikkituokioiden ohjaamisesta, toinen puolestaan lasten havainnoimisesta, sekä kirjallisen havainnointikaavakkeen täyttämisestä. Musiikkituokioissa keskityttiin laulamiseen, leikkimiseen ja soittamiseen. Ohjaajat toivat paikalle kaiken tarvittavan rekvisiitan, kuten instrumentit ja kuvamateriaalit.

Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Mittaamisen sijasta siis pyrittiin tavoittamaan tutkittavan asian ominaisuuksia ja luonnetta kokonaisvaltaisesti. (Lindblom-Ylänne, Niemelä, Päivänsalo & Tynjälä 2005, 51.) Laadullisen tutkimuksesta teki se, että tutkimuksessa haluttiin selvittää ja tutkia ilmiötä haastatteleamalla työntekijää sekä havainnoimalla musiikkituokioissa olleita lapsia. Laadullisesta tutkimuksesta kerätty aineisto on purettu tekstimuotoon ja analyysi on kuvattu ei-numeraalisesti. (Tilastokeskus 2014.)

Tutkimus toteutettiin siis haastatteleamalla ja havainnoimalla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastatellaan yleensä valmiiksi valittuja yksilöitä, tässä tapauksessa musiikkituokioissa mukana ollutta lastentarhanopettajaa. Haastattelu toteutettiin joka toisen musiikkituokion jälkeen ja kysymykset työntekijälle olivat avoimia (LIITE 4). Haastattelun perusmuotona on yleensä avoin kysymys tai tema ja

aineiston totuudellisuudella ei ole merkitystä. Avoimissa kysymyksissä ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltavan sana on vapaa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija yrittää ymmärtää haastateltavan näkökulmia ja ilmaisuja. (Tilastokeskus 2014.) Lasten havainnointi tapahtui jokaisen musiikkituokion aikana toisen tutkijan toimesta. Havainnoinnissa hyödynnettiin havainnointikaavaketta, jota tutkija täytti musiikkituokioiden aikana (LIITE 3). Havainnointikaavakkeessa oli sekä suljettuja, että avoimia kysymyksiä. Suljetuissa kysymyksissä oli valmiit vastausvaihtoehdot ja avoimissa kysymyksissä tutkija pystyi kirjoittamaan havaitsemiaan asioita sanalliseen muotoon. Havainnointikaavakkeen tarkoituksena oli helpottaa tutkijan havainnointia ja auttaa osaltaan tutkimusvastausten analysointia, sillä havainnointikaavakkeista pystyi päättelemään musiikkituokioiden välisiä eroja.

Havainnointikaavakkeen suljettujen kysymyksien analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tämä tarkoittaa sitä, että saatu aineisto käydään tarkasti läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia, tässä tapauksessa tuokioiden väliset erot. Tuloksissa esitetään aineistoa kuvaavat teemat, jotka on kerätty taulukkomuotoon. (Matwww 2014.) Jokaisesta suljetusta kysymyksestä on tehty oma taulukkonsa, johon on kerätty jokainen musiikkituokio erikseen. Johtopäätöksissä tutkijat pyrkivät ymmärtämään tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan. Avoimet kysymykset taas on kerätty taulukkoihin, joissa on lueteltu niistä saadut vastaukset.

6.1 Aineiston hankinta ja analyysi

Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa mittaamisen sijasta pyritään tavoittamaan tutkittavan asian ominaisuuksia ja luonnetta kokonaisvaltaisesti. (Lindblom-Yläne, Niemelä, Päivänsalo & Tynjälä 2005, 51.) Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytettiin haastattelua ja havainnointia, sillä opinnäytetyö on käytännöllinen ja tutkimuksen kohderyhmää ajatellen muut menetelmät eivät olisi mahdollisia. Tutkimuksen haastatteluosuudet toteutettiin haastattelemalla paikalla ollutta päiväkodin henkilökuntaa joka toisen musiikkituokion jälkeen. (LIITE 4). Toiveena oli, että musiikkituokioihin osallistuisi joka kerta samat työntekijät, jotta he pystyivät

havainnoimaan mahdollista muutosta lapsissa. Toiveena oli myös, että henkilökunnasta olisi paikalla joka kerta kaksi ihmistä. Haastattelut taltioitiin nauhoittaen ja myöhemmin aineisto litteroitiin. Lasten havainnointi puolestaan tapahtui musiikkituokioiden aikana havainnointikaavaketta täyttäen. Havainnointikaavakkeessa käytettiin monivalintakysymyksiä, joihin toinen tutkijoista vastasi musiikkituokioiden aikana. Kaavakkeesta löytyi myös tutkijoiden seurantalomake, jonka tutkijat täyttivät yhteisten havainnointiensa pohjalta jokaisen musiikkituokion jälkeen. (LIITE 3) Musiikkituokioiden aikana toinen ohjaajista keskittyi lasten laulattamiseen ja leikittämiseen ja toinen puolestaan keskittyi ainoastaan lasten havainnoimiseen ja havainnointikaavakkeen täyttämiseen. Lasten käytöksessä seurattiin heidän innokkuuttaan, aktiivisuuttaan sekä motivaation kehittymistä ja sen säilymistä.

Tuokioiden jälkeen aineiston purku tapahtui keräämällä tulokset yhteen ja taulukoimalla kaikki kvantitatiiviset eli määrälliset kysymykset. Taulukointi helpotti ja selkeytti tutkimuksen tulkitsemista, sekä osoitti selvästi tuokiokohtaiset erot musiikkituokioiden välillä. Havainnointikaavakkeesta löytyvistä avoimista kysymyksistä pyrittiin tuomaan esiin tärkeä ja oleellinen, sekä musiikkituokioiden yhtäläisyydet ja eroavaisuudet. Työntekijän haastatteluiden nauhoitukset litterointiin, eli purettiin tekstimuotoon. Litterointi helpotti haastattelujen käsittelemistä ja työntekijän mielipiteiden purkamista. Litteroitua tekstiä liitettiin myös osaksi tutkimuksen pohdintaa.

6.2 Tutkimuksen validius ja reliabiliteetti

Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan käytetyn tutkimusmenetelmän kykyä selvittää juuri sitä asiaa, mitä tutkimuksella on ollut ensisijaisesti tarkoitus selvittää. Jos tutkimustulosten osoittaessa, että tutkimuksen kautta saatu tieto vastaa vallalla olevia käsityksiä tai pystyy tarkentamaan tai parantamaan niitä on tutkimuksen tulos tällöin validi. Tutkimuksen validiteetista puhutaan yleensä, kun kyseessä on ollut laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus ja tutkimustuloksia on kerätty havaintojen ja haastattelujen avulla. (Amk 2014.) Tutkimuksen validiteetti on hyvä silloin, kun tutkimuksen kohderyhmä ja sille esitetyt kysymykset ovat oikeita. Kun arvioidaan tutkimuksen validiteettia, arviointi kohdistetaan yleensä

kysymykseen ja vastaajiin, kuinka hyvin tutkimuksessa esitetyt kysymykset ja siinä käytetyt menetelmät vastaavat asiaa tai ihmisiä, joita halutaan tutkia. (Mit 2014.)

Reliabiliteetti käsitettä käytetään yleensä puhuttaessa määrällisestä eli kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Reliabiliteetilla eli menetelmän luotettavuudella tarkoitetaan käytetyn tutkimusmenetelmän kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Käsitteellä siis tarkoitetaan käytetyn menetelmän kykyä päästä tarkoitettuihin tuloksiin. (Amk 2014.) Reliabiliteetti liittyy ennen kaikkea tutkimuksen siihen vaiheeseen, jossa siirrytään teorian analysoinnin kautta tutkimuksen pohdintaan ja tulkintaan. Tutkimuksen reliabiliteetin kannalta on ensisijaisen tärkeää, että kaikki tutkimuksen aineisto on sellaisessa muodossa, että se on kaikkien tutkimukseen kommentoijien saatavilla ja tarkastettavissa. (Metodix 2014.)

6.3 Tämän tutkimuksen validius ja reliabiliteetti

Tämä tutkimus on pääosin kvalitatiivinen, sillä suurimmaksi osaksi aineisto on kerätty havainnoimalla ja haastattelun keinoin. Tutkimus on myös validi monesta eri näkökulmasta. Loogisesta näkökulmasta tutkimus on validi, sillä tutkimusta ja sen menetelmiä on pyritty tarkastelemaan kriittisesti ja havainnoiden, sekä haastatellen ja havainnoiden saadut tulokset ovat tutkijoiden mielestä oikeellisia. Saadut tulokset vaikuttavat vallitsevien käsitysten mukaan oikeilta. Tarkastellessa tätä tutkimusta sisäisen validiteetin näkökulmasta, on pohdittava onko tutkimusstrategia valittu oikein, juuri tutkittavan kohteen mukaisesti. Tutkimusstrategia on valittu lasten ehtoja ja käytännöllisyyttä ajatellen. Menetelmänä havainnointi oli ainut mahdollinen tapa tutkia lasten innostuksen, sekä motivoitumisen kehittymistä, sillä tutkimuksen kohteiden ikätason huomioiden haastattelu tai tutkimuskaavakkeiden täyttö olisi ollut melkein mahdotonta. Sen sijaan tässä tutkimuksessa ensisijaisen tärkeää oli Kalliokadun päiväkodin työntekijälle osoitetut haastattelut musiikkituokioiden jälkeen.

Myös ulkoisesta näkökulmasta tarkasteltuna tutkimus on validi, sillä tutkimuksen tuloksia on mahdollista yleistää. Tutkimukseen toteutukseen osallistuneet lapset

ovat valikoituneet sattumanvaraisesti, sillä tutkimukseen on otettu mukaan kaikki Kalliokadun päiväkodin 2009 vuonna syntyneet lapset. Tutkimuksessa oli mukana sekä tyttöjä, että poikia. Lapset ovat valikoituneet päiväkotiin ympäri Vaasan kaupunkia, sillä päiväkoti on yksityinen.

Tutkimuksella on myös ennustearvoa, joten tutkimusten tulosten hankkimisessa myös ennustevaliditeetti täyttyy. Tutkimusten tulosten perusteella on mahdollista arvioida ja ennustaa, mitkä tekijät motivoivat ja innostavat lasta musiikkiin myös tulevaisuudessa. Innostamisen ja motivoimisen tutkimisen lisäksi tutkimuksen yhtenä tuloksena haluttiin myös saada valmiita toimintamalleja Kalliokadun päiväkotiin tulevaisuuden musiikkituokioita varten. Tästäkin näkökulmasta tarkasteltuna tutkimuksen menetelmät ja tulokset antoivat tutkimukselle ennustearvoa.

Toinen tutkijoista keskittyi musiikkituokioiden aikana ainoastaan lasten havainnointiin havainnointikaavaketta täyttäen. Myös havainnointikaavakkeen kysymykset pyrittiin tekemään mahdollisimman kattaviksi ja avoimilla kysymyksillä tavoiteltiin tutkimuksen kannalta tärkeitä ja olennaisia vastauksia. Myös työntekijöiden haastatteluissa pyrittiin kysymysten avulla saamaan mahdollisimman monipuolisia ja tutkimuksen kannalta riittäviä vastauksia.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta eli reliabiliteettia voi perustella monin eri tavoin. Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä oli kaksi: havainnointi ja työntekijöiden haastattelu. Nämä menetelmät antoivat yhdenmukaisia tuloksia, joten tutkimus on reliaabeli. Sekä havainnointikaavakkeilla, että haastatteluilla tutkittiin samaa asiaa ja sekä tutkijoiden, että työntekijöiden vastaukset olivat yhdenmukaisia. Tutkimus on reliaabeli myös instrumentin tarkkuuden mukaan, sillä havainnointi tapahtui monena eri päivänä ja tuloksia tässä tutkimuksissa verrataan keskenään. Samoja asioita kysyttiin ja havainnointiin moneen eri otteeseen, monena eri päivänä ja monessa eri tilanteessa. Samoja asioita kerrattiin ja työntekijöille annettiin haastattelussa myös mahdollisuus muuttaa mieltään. Tutkimus voidaan määritellä luotettavaksi myös, koska tutkijoita oli kaksi ja heidän molempien mielipiteensä ja havaintonsa olivat yhtäläisiä. Tutkimuksen luotettavuutta voivat myös heikentää monet eri tutkijoista riippumattomat asiat,

kuten lasten vireystaso, mieliala, musiikkituokion ajankohta ja muut päivän aikaisemmat tapahtumat. Nauhoitetuista työntekijän haastatteluista oli huomattavissa myös työntekijän mielialan eroavaisuuksia. Toisina päivinä työntekijä oli innokkaampi vastaamaan haastattelun kysymyksiin, kuin toisina.

7 MUSIIKKITUOKIOT KALLIOKADUN PÄIVÄKODISSA

Tutkimusta varten järjestettiin viisi noin 30 minuutin kestoista musiikkituokiota Kalliokadun päiväkodissa. Tuokion teema vaihtui kerrasta toiseen. Tuokioiden aikana vierailtiin kuvitteellisesti muun muassa maatilalla, eläintarhassa ja liikenteessä. Tutkijat olivat suunnitelleet tuokiot tarkoin etukäteen ja tuokiot etenivät suunnitellun rungon mukaisesti. Tuokioiden aikana toinen tutkijoista havainnoi lasten innostusta ja täytti jokaisella kerralla samaa havainnointikaavaketta (LIITE 3). Ensimmäisellä, kolmannella ja viimeisellä kerralla tutkijat haastattelivat päiväkodin työntekijää käyttäen joka kerta samaa haastattelurunkoa (LIITE 4). Palaute tuokioista oli ainoastaan positiivista, joten tutkijat eivät muuttaneet toimintatapojaan tuokioiden edetessä. Lasten innostamista pyrittiin kuitenkin lisäämään erilaisten elementtien kuten soittimien, uusien laulujen ja teemojen keinoin. Kahdessa ensimmäisessä tuokiossa ei käytetty mitään soittimia, kolmannessa tuokiossa mukaan tulivat rytmisoittimet ja kahdessa viimeisessä tuokiossa lauluja säestettiin pianolla. Lasten innostaminen ja ohjaaminen oli tuokiosta toiseen kerta kerralta helpompaa, sillä lapset tulivat tutkijoille tutuimmiksi. Tutkijat oivalsivat mistä ”naruista vetää” ja mitkä tekijät motivoivat lapsia ja auttavat heitä keskittymään.

7.1 Ensimmäinen musiikkituokio

Tuokion teemana oli tutustuminen ja matka maatilalle. Alussa tuokion ohjaajat esittäytyivät, kertoivat tulevista tuokioista ja antoivat lapsille vuoron kertoa itsestään sekä omista lempilauluistaan. Tuokion edetessä tehtiin kuvitteellinen matka Piippolan vaarin maatilalle. Maatilalle matkattiin autolaulun tahdissa ja vastassa tilalla oli Piippolan vaari. Musiikkituokion aikana keskusteltiin maatalan arjesta, kotieläimistä ja tilan arkiaskareista. Tarinaa siivittivät kotieläinaiheiset laulut, leikit ja kuvakirjat. Lapsilla oli mahdollisuus osallistua tuokion kulkuun laulamalla, ottamalla osaa keskusteluun ja leikkimällä mukana. Tuokio päättyi, kun kuvitteellinen päivä maatilalla kääntyi iltaan ja ohjaajat johdattelivat lapset loppulauluun. Tuokioon osallistui kymmenen lasta kahdesta eri Kalliokadun

päiväkodin ryhmästä sekä kaksi työntekijää. Ensimmäisen musiikkituokion pituus oli noin 30 minuuttia.

Lapset saapuivat viettämään musiikkituokiota innokkaina ja odottavin mielin. He noudattivat hyvin ohjeita ja asettautuivat istumaan lattialle heille osoitetuille paikoille. Lapset olivat reippaita esittäytyessään ja kertoessaan lempilaulunsa. He eläytyivät hyvin tarinaan, viittasivat ahkerasti keskusteltaessa, sekä osallistuivat innokkaasti lauluihin ja leikkeihin. Lapset keskittyivät hyvin kuuntelemaan tarinaa, annettuja ohjeita, sekä seurasivat tarkoin laululeikkien käsiliikkeitä. Keskittyminen herpaantui ainoastaan, kun päiväkodin ikkunasta näkyi ulkona juoksenteleva orava. Paikalla olleet työntekijät kuitenkin ohjasivat lasten huomion takaisin aiheeseen. Tuokio sujui rauhallisissa merkeissä ja lasten innokkuus sekä mielenkiinto säilyivät läpi tuokion. Loppua kohden kuitenkin lasten eleistä oli huomattavissa hieman levottomuutta, joten tuokion lopettaminen tapahtui oikeaan aikaan.

Lasten innokkuus ja osallistuminen säilyi hyvin läpi tuokion. Toisinaan lapsilla oli jopa vaikeuksia odottaa rauhassa omaa puheenvuoroaan tai vuoroa osallistua leikkeihin. Innostusta ja innokkuutta pyrittiin ylläpitämään kysymysten ja tarinan kulun avulla, apuvälineinä käytettiin myös kuvakirjoja. Innostuksen säilyttämiseksi lapsia pyrittiin myös kehumaan ja kannustamaan, ketään kuitenkaan osallistumiseen pakottamatta. Suurin osa lapsista innostui oma-aloitteisesti ja nopeasti, mutta muutaman osallistuminen kaipasi enemmän huomiota. Yhdellä lapsella oli vaikeuksia keskittyä ja hän vaati lähes kokoajan paikalla olleen työntekijän täyden huomion. Yksi lapsista vetäytyi selvästi muusta ryhmästä ja halusi tarkkailla tilannetta itsekseen. Kuitenkin tuokion edetessä myös hän osallistui ja osoitti kiinnostusta lauluja ja leikkejä kohtaan.

7.2 Toinen musiikkituokio

Toisen tuokion teemana oli liikenne ja kulkuneuvot. Alussa muisteltiin edellistä lauluhetkeä, sekä kerrattiin kaikkien lasten nimet nimilaulun avulla. Tuokion aikana lähdettiin kuvitteelliselle linja-automatkalle Helsinkiin. Tarina eteni vastaantulevien kulkuneuvojen ja matkan tapahtumien myötä. Tuokiossa laulettiin

kulkuneuvoaiheisia lauluja, keskusteltiin matkustamisesta ja kulkuneuvoista, sekä jumppailtiin taukojumppaa. Tuokio päättyi tuttuun tapaan loppulauluun, kun saavuttiin kuvitteelliseen määränpäähän. Tuokiossa oli mukana yksitoista lasta, joista yksi oli uusi. Mukana oli myös kaksi työntekijää, joista toinen otti ensimmäistä kertaa osaa. Lauluhetken pituus oli 25 minuuttia.

Lapset saapuivat tuokioon iloisin mielin ja he tiesivät jo tullessaan kokoontumisen syyn. He muistivat hyvin edellisen tuokion teeman, sekä ohjaajien nimet. Kaikki lähtivät innolla mukaan ja uteliaimmilla oli jopa vaikeuksia odottaa tuokion alkamista. Lapset olivat nauravaisia, ottivat hyvin osaa keskusteluun sekä olivat selvästi vapautuneempia kuin edeltävällä kerralla. Lapset kuuntelivat tarkkaavaisesti tarinan kulkua, eläytyivät tapahtumiin ja keskittyivät asiaan. Tällä kertaa laulutukion edetessä oli kuitenkin havaittavissa selvää levottomuutta. Lapset eivät malttaneet istua paikoillaan, ohjaajien täytyi muistuttaa viittaamisesta ja välillä täytyi puuttua ylimääräiseen hälinään. Kaksi lapsista ei halunnut ottaa osaa lauluihin ja leikkeihin, mutta seurasivat tuokion kulkua kuitenkin aktiivisesti. Edeltävällä kerralla vetäytynyt lapsi kuitenkin osallistui keskusteluun tällä kertaa ja oli selvästi vapautuneempi, kun tilanne oli hänelle jo entuudestaan tuttu.

Lasten innostaminen oli tällä kertaa selvästi helpompaa. Ohjaajat tiesivät jo, mistä ”naruista vetää”, miten lapset kannattaa tuokioon sijoittaa ja millaisia innostamisen keinoja on hyvä hyödyntää. Tässä tuokiossa innostaminen tapahtui ennen kaikkea positiivisen palautteen, kannustamisen, sekä lasten osallistamisen avulla. Tuokiossa käytettiin kuvakirjoja, teemaan sopivia lauluja ja leikkejä, kuten edeltävälläkin kerralla. Lapset innostuivat erityisesti kun saivat osallistua tuokion kulkuun leikkien. Lähes jokainen lapsista innostui myös kertomaan omia mietteitään aihealueesta. Lasten innostaminen ei ollut haaste, mutta ”liian innostuksen” rajoittaminen oli. Ohjaajien täytyi keksiä keinoja rauhoittaa tilannetta ja ohjata lasten mielenkiintoa oleelliseen. Tuokion ilmapiiri säilyi kuitenkin positiivisena ja iloisena, sekä lapset jäivät odottamaan mielenkiinnolla seuraavaa kertaa.

7.3 Kolmas musiikkituokio

Kolmatta musiikkituokiota vietettiin metsäaiheisen teeman siivittämänä. Tuokion alkaessa muisteltiin sekä lasten että ohjaajien nimiä, sekä keskusteltiin ajankohtaisesta pääsiäislomasta. Tuokion edetessä lähdettiin kuvitteelliselle metsäretkelle metsätontun mökkiin. Lapset saivat keksiä mitä metsäneläimiä matkalla tuli vastaan ja tuokio etenikin eläinaiheisten laulujen kautta. Tällä kertaa tuokion elävöittämiseksi hyödynnettiin käsinukkeja ja erilaisia soittimia. Soittimia olivat rytmikapulat, kulkuset, rytmimunat sekä rumpu. Paikalla oli kymmenen lasta, joista yksi oli uusi, sekä kaksi työntekijää, joista molemmat olivat ohjaajille entuudestaan tuttuja. Tuokion kesto oli 35 minuuttia.

Lapset saapuivat rauhallisissa merkeissä viettämään musiikkituokiota. He olivat läpi tuokion todella tarkkaavaisia, kiinnostuneita ja aktiivisia. Eniten mielenkiintoa herättivät ohjaajien mukanaan tuomat rekvisiitat, sekä eri soittimet, joita jokaisella oli mahdollisuus kokeilla. Kalliokadun päiväkodista ei löydy soittimia, joten rytmisoittimet olivat lähes jokaiselle uusia. Soittaminen sujui mallikkaasti ja rauhallisesti ja jokainen maltoi odottaa vuoroaan. Lapset selvästi nauttivat soittamisesta, soittivat ohjaajan esimerkin mukaisesti ja lauloivat samalla. Lapset olivat aidoimmillaan ja aktiivisimmillaan silloin, kun heidän annettiin osallistua ja päättää tuokion kulusta. Tuokio päättyi iloisissa merkeissä ja lapset jäivät odottamaan ensi kertaa.

Lasten innostaminen sujui kolmannen musiikkituokion aikana vaivatta. Edellisestä tuokiosta oli kulunut jo viikko aikaa, mutta lapset lähtivät innolla osallistumaan laulutuokioon. Edellisillä kerroilla hieman sulkeutunut ja arempi lapsi lähti tällä kertaa innolla myös mukaan, kertoi omia mietteitään, lauloi ja soitti mukana, sekä oli vapautuneempi. Innostaminen tällä kertaa tapahtui jatkuvan kannustamisen ja kehumisen keinoin, mutta ennen kaikkea rohkaisemalla uusiin asioihin. Tällä kertaa innostusta pyrittiin lisäämään myös lasten mahdollisuudella päättää miten tuokio etenee, mitä lauluja lauletaan ja mitä soittimia kukin soittaa. Myös osa lauluista oli suurimmalle osalle uusia, mutta uuden opetteleminen ja kertaaminen eivät laannuttanut lasten innostusta. Lasten kiinnostus ja motivaatio saatiin myös säilymään musiikkituokion edetessä tarinan

keinoin. Tarinaa värittävät käsinuket ja kuvat saivat myös lapset elävöitymään tarinan tapahtumiin. Tälläkin kertaa ilmapiiri oli rauhallinen, positiivinen ja vapautunut.

7.4 Neljäs musiikkituokio

Neljäs musiikkituokio alkoi iloisissa merkeissä. Lapset ottivat ohjaajat hyvin vastaan ja olivat uteliaita kuulemaan, minne musiikkituokio tällä kertaa heidät veisi. Paikalla oli kahdeksan lasta, sekä kaksi tuttua työntekijää. Musiikkituokion teemana oli täti Moonikan syntymäpäiväjuhlat, jonne kuvitteellisesti lähdettiin koko lauluryhmän joukoin. Syntymäpäiväjuhlilla tapasimme aikaisemmista laulutuokioista tuttuja henkilöitä, kuten Piippolan vaarin. Keskustelua heräteltiin kyselemällä lasten syntymäpäiväkokemuksia, lahjaideoita, sekä lasten mielteitä siitä, mitä Moonikan syntymäpäivillä voisi mahdollisesti tehdä. Tuokio poikkesi aikaisemmista lauluhetkistä siten, että ohjaajilla oli mukana piano ja lauluja säestettiin. Musiikkituokio koostui lauluista, laululeikeistä, musiikkivisasta sekä syntymäpäiväaiheisesta keskustelusta. Musiikkituokio päättyi tuttuun tapaan loppulauluun, jonka lapset jo hyvin muistivat ja osasivatkin. Tuokion pituus oli noin 30 minuuttia.

Lapset olivat heti alusta lähtien innoissaan ja odottivat malttamattomina kuulevansa tämän musiikkituokion teeman. Syntymäpäiväjuhla oli heille mieluinen ja he eläytyivät tarinan kulkuun hyvin, sekä ottivat aktiivisesti osaa tarinan tapahtumiin. Tällä kertaa lapset maltoivat viitata ja odottaa puheenvuoroaan ja heillä oli paljon mielteitä syntymäpäiväjuhlista. He nauttivat selvästi eniten laululeikeistä ja kaikki lapset ottivat aktiivisesti osaa niin laulamiseen kuin leikkimiseenkin. Lapset olivat myös selvästi innostuneita ja kiinnostuneita pianon soitosta, sekä pianosta instrumenttina. Monelle piano oli uusi soitin ja yksi lapsista totesikin, että ”ihana kuulla täällä musiikkia”. Piano myös rytmitti, selkeytti, elävöitti ja rauhoitti musiikkituokion kulkua. Lapset olivat selvästi rauhallisempia, kuin edeltävillä kerroilla. Pianon soitto rajasi musiikin ja keskustelun väliä. Lapsille mieluisaa tällä kertaa oli myös musiikkituokion lopussa pidetty musiikkivisa. Ohjaaja soitti pianolla eri lastenlauluja ja lasten täytyi arvata, mikä kappale oli kyseessä. Tuokiosta selvästi

mieluisan teki, myös jokaisen lapsen mahdollisuus kokeilla pianonsoittoa. Lapsista huomasi, että kokemus oli jännittävä ja hauska. Vain yksi lapsi kieltäytyi kokeilemasta. Tällä kertaa musiikkituokiota olisi voinut jatkaa kauemminkin ja lapsia selvästi harmitti, kun musiikkituokio päättyi.

Lapsia motivoitiin tälläkin kertaa osallistamalla, kannustamalla ja kehumalla. Tuokion ilmapiiristä pyrittiin luomaan mahdollisimman helppo, rento ja avoin. Ketään lapsista ei painostettu osallistumaan, eikä kenenkään mietteitä tyrmätty. Jokaiselle lapselle annettiin puheenvuoro ja jokaisella olikin paljon omia mietteitä. Ohjaajat pyrkivät positiivisuudellaan kannustamaan lapsia ottamaan osaa keskusteluun, laulamiseen ja leikkimiseen. Tällä kertaa suurin innostava tekijä oli kuitenkin piano, sekä uudet laulut ja leikit. Lapset olivat innostuneita laulamaan uusia lauluja ja oppivatkin nopeasti. Lapset olivat myös motivoituneita kuuntelemaan pianonsoittoa, sekä tunnistamaan musiikkivisan kappaleita. Innostuksesta kertoi myös lasten tahto jatkaa musiikkituokiota vielä puolen tunnin jälkeenkin.

7.5 Viides musiikkituokio

Viimeinen musiikkituokio alkoi positiivisissa merkeissä. Paikalla oli kaksitoista lasta ja kaksi entuudestaan tuttua työntekijää. Viimeiseen tuokioon ei osallistunut enää uusia lapsia. Lapset istuutuivat vanhasta tottumuksesta lattialle piiriin ja olivat kiinnostuneita kuulemaan, minne musiikkituokio heidät tällä kertaa kuvitteellisesti tulisi viemään. Tämän viimeisen tuokion teemana oli matka Korkeasaareen. Kuvitteelliselle matkalle matkattiin junalla ja junassa laulettiin uusia ja entuudestaan tuttuja lauluja. Korkeasaarella tavattiin eri eläimiä, sekä keskusteltiin eläintarhan elämästä. Lapset saivat osallistua tuokion kulkuun päättämällä lauluja, sekä osallistumalla keskusteluun. Tuokio päättyi, kun eläintarha kuvitteellisesti meni kiinni ja täytyi lähteä kotia kohti. Tällä kertaa musiikkituokiossa hyödynnettiin lapsille tarkoitettuja soittimia, kuten rytmikapuloita, rumpua, kulkusia ja rytmimunia. Lisäksi toinen ohjaajista säesti tuokiota pianolla. Tuokion pituus oli 35 minuuttia.

Lapset olivat alusta asti motivoituneita ja kiinnostuneita musiikkituokion kulusta ja tapahtumista. Jo ohjaajien saapuessa päiväkotiin lapsia kiinnosti tietää, mihin kuvitteellinen matka heidät veisi, mitä tänään laulettaisiin ja leikittäisiin, sekä mitä soittimia tuokiossa tultaisiin käyttämään. Musiikkituokioon osallistuneiden lasten käytöksestä huomasin, että tilanne alkoi olla jo tuttu, turvallinen ja rento. Lasten oli selvästi helpompi ottaa kontaktia ohjaajiin, sekä ilmaista mielipiteensä. Puheenvuoron odottaminen tuntui tällä kertaa haasteelliselta ja viittaamisesta täytyi välillä muistuttaa. Lapset olivat myös kiinnostuneita päättämään lauluja, sekä kertomaan omia mietteitään ja muistojaan eläintarhasta. Ujoimmatkin lapset halusivat puheenvuoron ja olivat selvästi jo vapautuneempia. Lapsista selvästi mukavinta oli eri instrumentteihin tarttuminen, soittaminen ja leikkiminen. Kaikille lapsille annettiin mahdollisuus kokeilla jokaista soitinta, sillä he itse sitä toivoivat.

Lasten innostusta oli tälläkin kertaa mukava seurata. Ohjaajien oma positiivinen asenne ja energisyys vaikuttivat selvästi myös lapsiin ja lapset tarttuivatkin innolla heille annettuihin tehtäviin. Innostusta pyrittiin ylläpitämään musiikkituokion monipuolisuudella, sekä eri instrumenttien keinoin. Välillä ohjaajat joutuivat ”rajoittamaan” instrumenttien käyttöä, sillä soittaminen yltyi liian kovaksi ja hiljaisuutta joutui liiankin paljon pyytämään. Tällä kertaa ohjaajat pyrkivät entistä enemmän kehumaan, sekä kannustamaan lasten soittamista, suorittamista, laulamista ja osallistumista. Kehuminen ja kannustaminen selvästi innostivat ja sai lapset hyvälle tuulelle. Lasten innostuksesta kertoi myös heidän surullinen asenteensa tuokion päättyessä ja kerrottaessa tämän olleen viimeinen yhteinen lauluhetki. He olisivat mielellään halunneet jatkossakin musisoida yhdessä. Paikalla ollut työntekijä myös kertoi, että lasten vanhemmilta oli tullut paljon positiivista palautetta ja että lapset olivat kotona kertoneet innoissaan kuvitteellisista matkoistaan musiikkituokioiden aikana.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksen tulokset pohjautuvat tutkijoiden tuokioiden aikana täyttämiin havainnointikaavakkeisiin, joissa oli sekä suljettuja havainnointiväittämiä että avoimia kysymyksiä. Havainnointikaavake oli tuokiosta toiseen sama (LIITE 3). Havainnointikaavakkeen väittämät on tutkimuksen tuloksissa esitetty taulukoituna, sekä sanallisesti. Avoimiin kysymyksiin vastaukset on kerätty taulukoihin. Suljettujen väittämien tuloksista selviää muun muassa lasten innostuneisuuden olleen hyvää tuokiosta toiseen sekä ilmapiirin olleen joka tuokion aikana positiivinen. Lasten osallistuminen puolestaan lisääntyi viimeisten tuokioiden aikana sekä uusia innostamisen keinoja täytyi kerrasta toiseen keksiä yhä vähemmän. Avoimista kysymyksistä puolestaan selviää tutkijoiden tarvitseman innostamisen keinot musiikkituokiosta toiseen. Tutkimustuloksissa on hyödynnetty myös työntekijöiden tutkijoille kertomia lasten vanhempien palautteita musiikkituokioista.

8.1 Tutkimuksen havainnointikaavakkeen suljetut väittämät

Tutkimuksen havainnointikaavakkeen suljettujen väittämien tulokset esitetään taulukoituna. Taulukoissa numerot 1-5 merkitsevät seuraavaa; 1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = lähes samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. Jokaisesta tutkimuksen havainnointikaavakkeen väittämästä on tehty oma taulukkonsa. Määrällisiä kysymyksiä oli yhteensä viisi.

8.1.1 Ensimmäinen tuokio

Tähän alalukuun on koottu kaikki ensimmäistä musiikkituokiota koskevat havainnot, tulokset sekä johtopäätökset. Havainnot on saatu tutkijoiden täyttämästä havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) sekä paikalla olleen Kalliokadun päiväkodin työntekijän haastattelusta ensimmäisen musiikkituokion jälkeen. Tulokset sekä johtopäätökset on saatu ja vedetty havaintojen ja työntekijän vastausten pohjalta.

8.1.1.1 Ensimmäisen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät

Kuvioon kolme on taulukoitu ensimmäisen musiikkituokion suljetut väittämät, sekä työntekijöiden valitsemat vastausvaihtoehdot. Taulukon pystysarakkeeseen on lueteltu väittämät 1-5 numerojärjestyksessä sekä vaakasuoraan vastausvaihtoehdot.

	1=täysin eri mieltä	2=eri mieltä	3=jokseenkin samaa mieltä	4=lähes samaa mieltä	5=täysin samaa mieltä
1.Lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita					x
2.Lapset pystyivät keskittymään				x	
3.Lapset osallistuivat tuokion kulkuun			x		
4.Tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja		x			
5.Tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen					x

Kuvio 3. Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät ensimmäisestä musiikkituokiosta

Kuviosta 3 selviää tutkijoiden havaintojensa perusteella valitsemat vastausvaihtoehdot havainnointikaavakkeen (LIITE 3) suljettuihin väittämiin ensimmäisen musiikkituokion aikana. Ensimmäisen väittämän ”lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita” kanssa tutkijat olivat täysin samaa mieltä, eli he valitsivat vastausvaihtoehdoksi numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän kaksi ”lapset pystyivät keskittymään (olemaan paikallaan, kuuntelemaan, yms.)” kohdalla tutkijat valitsivat vastausvaihtoehdon 4=lähes samaa mieltä. Väittämän kolme ”lapset osallistuivat tuokion kulkuun (lauloivat mukana yms.)” kohdalla vastaukseksi valikoitui numero 3=jokseenkin samaa mieltä. Väittämän neljä ”tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja” kanssa tutkijat puolestaan olivat eri mieltä, eli vastaukseksi valikoitui numero 2=eri mieltä. Viimeisenä suljettuna väittämänä havainnointikaavakkeessa oli ”tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen”. Viimeisen väittämän kohdalla tutkijat valitsivat vastaukseksi numero 5=täysin samaa mieltä.

8.1.1.2 Ensimmäisen musiikkituokion havainnointikaavakkeen avoimet kysymykset

Havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) löytyi neljä avointa kysymystä. Kysymysten tarkoitus ei niinkään ollut saada aikaiseksi tutkimuksen kannalta oleellisia tuloksia, vaan helpottaa tuokioiden vertailua keskenään ja auttaa tutkijoita tuokioiden tapahtumien kirjaamisessa. Ensimmäinen avoin kysymys oli; ”Mitä soittimia tuokiossa käytettiin? Tarttuivatko lapset niihin?”. Ensimmäiseen havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat kirjanneet, ettei tuokiossa käytetty mitään soittimia. Toinen avoin kysymys oli; ”Mitä keinoja käytettiin lasten innostamiseen?”. Havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat vastanneet, että lapsia innostettiin kysymysten, kannustamisen ja rohkaisemisen keinoin. Innostusta pyrittiin lisäämään myös tarinan keinoin etenevän tuokion avulla, kuvakirjoin sekä osallistamalla lapsia. Kolmas kysymys koski tuokioiden pituutta. Kolmas avoin kysymys oli; ”Oliko tuokioiden pituus sopiva?”. Tutkijat olivat kirjanneet havainnointikaavakkeeseen ensimmäisen musiikkituokion pituudeksi 35 minuuttia ja pitivät tuokion kestoa sopivana. Viimeisenä avoimena kysymyksenä havainnointikaavakkeessa oli; ”Miten tuokio poikkeaa edellisestä/edellisistä

kerroista?”. Tämä kysymys oli tarkoitettu tuokioita 2,3,4,5 varten, joten siihen vastaaminen ensimmäisen musiikkituokion jälkeen oli täysin mahdotonta.

8.1.1.3 Työntekijän haastattelu ensimmäisen musiikkituokion jälkeen

Ensimmäisen musiikkituokion jälkeen työntekijälle esitettiin haastattelurungon (LIITE 4) mukaiset kysymykset; Innostuivatko lapset mielestänne? Mikä sai heidät innostumaan? Mikä sai innostuksen laantumaan? Työntekijä vastasi ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi, eli hänen mielestään lapset innostuivat musiikkituokion viettoon. Hänen mielestään lapsia innosti heidän osallistamisensa, uudet leikit, sekä heidän mahdollisuutensa kysellä ja esittää mielipiteitään musiikkituokion aikana. Työntekijän mielestä lasten innostusta ei ollut saanut mikään tekijä laantumaan.

8.1.1.4 Ensimmäisestä musiikkituokiosta vedetyt johtopäätökset

Ensimmäisestä musiikkituokiosta tärkeimpänä johtopäätöksenä voidaan vetää musiikkituokion onnistuneen. Tämän johtopäätöksen voi tehdä havainnointikaavakkeen väittämien vastausten pohjalta sekä työntekijän haastattelun perusteella. Tutkijat olivat onnistuneet myös tavoitteessaan innostaa lapsia musiikkituokion viettoon, josta voi päätellä, että innostamisen keinot olivat olleet oikeanlaisia. Seuraavia musiikkituokioita ajatellen oli tutkijoiden helppo suunnitella käyttävänsä samoja innostamisen keinoja, jotka olivat jo todettu hyväksi. Paikalla ollut työntekijä painotti tarinan keinoin edennyttä tuokiota hyväksi, joten tätä keinoa tutkijat ajattelivat käyttää myös seuraavissa musiikkituokioissa. Innostamisen keinona myös osallistaminen todettiin hyväksi, joten tutkijat päättivät pyrkiä siihen myös jatkossa. Tuokion kesto 35 minuuttia oli myös ollut sopiva, joten tutkijat päättivät suunnitella seuraavan tuokion myös suurin piirtein saman mittaiseksi.

8.2.1 Toinen musiikkituokio

Tähän alalukuun on koottu kaikki toista musiikkituokiota koskevat havainnot, tulokset sekä johtopäätökset. Havainnot on saatu tutkijoiden täyttämästä havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) ja tulokset sekä johtopäätökset on vedetty tutkijoiden havaintojen pohjalta.

8.2.1.1 Toisen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät

Kuvioon neljä on taulukoitu toisen musiikkituokion suljetut väittämät, sekä tutkijoiden valitsemat vastausvaihtoehdot. Taulukon pystysarakkeeseen on lueteltu väittämät 1-5 numerojärjestyksessä sekä vaakasuoraan vastausvaihtoehdot.

	1=täysin eri mieltä	2=eri mieltä	3=jokseenkin samaa mieltä	4=lähes samaa mieltä	5=täysin samaa mieltä
1.Lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita					x
2.Lapset pystyivät keskittymään			x		
3.Lapset osallistuivat tuokion kulkuun				x	
4.Tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja		x			
5.Tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen				x	

Kuvio 4. Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät toisesta musiikkituokiosta

Kuviosta 4 selviää tutkijoiden havaintojensa perusteella valitsemat vastausvaihtoehdot havainnointikaavakkeen (LIITE 3) suljettuihin väittämiin toisen musiikkituokion aikana. Ensimmäisen väittämän ”lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita” kanssa tutkijat olivat täysin samaa mieltä, eli he valitsivat vastausvaihtoehdoksi numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän kaksi ”lapset pystyivät keskittymään (olemaan paikallaan, kuuntelemaan, yms.)” kohdalla tutkijat valitsivat vastausvaihtoehdon 3=jokseenkin samaa mieltä. Väittämän kolme ”lapset osallistuivat tuokion kulkuun (lauoivat mukana yms.)” kohdalla vastaukseksi valikoitui numero 4=samaa mieltä. Väittämän neljä ”tuokion vetäjä täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja” kanssa tutkijat puolestaan olivat eri mieltä, eli vastaukseksi valikoitui numero 2=eri mieltä. Viimeisenä suljettuna väittämänä havainnointikaavakkeessa oli ”tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen”. Viimeisen väittämän kohdalla tutkijat valitsivat vastaukseksi numero 4=samaa mieltä.

8.2.1.2 Toisen musiikkituokion havainnointikaavakkeen avoimet kysymykset

Havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) löytyi neljä avointa kysymystä. Ensimmäinen avoin kysymys oli; ”Mitä soittimia tuokiossa käytettiin? Tarttuivatko lapset niihin?”. Toiseen havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat kirjanneet, ettei tuokiossa käytetty mitään soittimia. Toinen avoin kysymys oli; ”Mitä keinoja käytettiin lasten innostamiseen?”. Havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat vastanneet, että lapsia innostettiin kysymysten, kannustamisen ja rohkaisemisen keinoin. Innostamisen keinona käytettiin myös musiikkituokion etenemistä tarinan muodossa, lasten osallistamista sekä kuvakirjoja. Kolmas kysymys koski tuokioiden pituutta. Kolmas avoin kysymys oli; ”Oliko tuokioiden pituus sopiva?”. Tutkijat olivat kirjanneet havainnointikaavakkeeseen toisen musiikkituokion pituudeksi 25 minuuttia ja pitivät tuokion kestoa sopivana. Viimeisenä avoimena kysymyksenä havainnointikaavakkeessa oli; ”Miten tuokio poikkeaa edellisestä/edellisistä kerroista?”. Tutkijat olivat kirjanneet kaavakkeeseen seuraavia eroavaisuuksia; tuokion teema vaihtui, lapset olivat hieman levottomampia, innostus oli lisääntynyt ja tilanne oli jo entuudestaan lapsille tuttu.

8.2.1.3 Toisesta musiikkituokiosta vedetyt johtopäätökset

Toisesta musiikkituokiosta voi vetää jälleen johtopäätöksen, että musiikkituokio oli kaiken kaikkiaan onnistunut. Tämän johtopäätöksen voi vetää siitä, että lapset olivat jo tuokion alkaessa innostuneita, he osallistuivat tuokion kulkuun, eikä uusia innostamisen keinoja täytynyt hirveästi keksiä. Tutkimuksen tuloksista voi päätellä myös, että lapset olivat selvästi levottomampia kuin ensimmäisellä kerralla. Jatkoa ajatellen tutkijat ajattelivat kehittää sellaisia keinoja lasten innostamiseen, jotka rauhoittavat musiikkituokiotilannetta. Tuokion kesto 25 minuuttia oli myös ollut sopiva, joten tutkijat päättivät suunnitella seuraavan tuokion myös suurin piirtein saman mittaiseksi.

8.3.1 Kolmas musiikkituokio

Tähän alalukuun on koottu kaikki kolmatta musiikkituokiota koskevat havainnot, tulokset sekä johtopäätökset. Havainnot on saatu tutkijoiden täyttämästä havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) sekä paikalla olleen työntekijän haastattelusta. Tulokset sekä johtopäätökset on vedetty tutkijoiden havaintojen ja työntekijän haastattelun pohjalta.

8.3.1.1 Kolmannen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät

Kuvioon viisi on taulukoitu kolmannen musiikkituokion suljetut väittämät, sekä tutkijoiden valitsemat vastausvaihtoehdot. Taulukon pystysarakkeeseen on lueteltu väittämät 1-5 numerojärjestyksessä sekä vaakasuoraan vastausvaihtoehdot.

	1=täysin eri mieltä	2=eri mieltä	3=jokseenkin samaa mieltä	4=lähes samaa mieltä	5=täysin samaa mieltä
1.Lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita				x	
2.Lapset pystyivät keskittymään			x		
3.Lapset osallistuivat tuokion kulkuun					x
4.Tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja			x		
5.Tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen				x	

Kuvio 5. Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät kolmannesta musiikkituokiosta

Kuvion 5 perusteella valitsemat vastausvaihtoehdot havainnointikaavakkeen (LIITE 3) suljettuihin väittämiin kolmannen musiikkituokion aikana. Ensimmäisen väittämän ”lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita” kanssa tutkijat olivat täysin samaa mieltä, eli he valitsivat vastausvaihtoehdoksi numero 4=samaa mieltä. Väittämän kaksi ”lapset pystyivät keskittymään (olemaan paikallaan, kuuntelemaan, yms.)” kohdalla tutkijat valitsivat vastausvaihtoehdon

3=jokseenkin samaa mieltä. Väittämän kolme ”lapset osallistuivat tuokion kulkuun (lauloivat mukana yms.)” kohdalla vastaukseksi valikoitui numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän neljä ”tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja” kanssa tutkijat valitsivat vastausvaihtoehdon 3=jokseenkin samaa mieltä. Viimeisenä suljettuna väittämänä havainnointikaavakkeessa oli ”tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen”. Viimeisen väittämän kohdalla tutkijat valitsivat vastaukseksi numero 4=samaa mieltä.

8.3.1.2 Kolmannen musiikkituokion havainnointikaavakkeen avoimet kysymykset

Havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) löytyi neljä avointa kysymystä. Ensimmäinen avoin kysymys oli; ”Mitä soittimia tuokiossa käytettiin? Tarttuivatko lapset niihin?”. Kolmanteen havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat kirjanneet, että tuokiossa käytettiin rytmisoittimia; rytmikapuloita, rytmimunia, kulkusia, rumpua. Tutkijat olivat kirjanneet, että lapset tarttuivat innolla soittimiin. Toinen avoin kysymys oli; ”Mitä keinoja käytettiin lasten innostamiseen?”. Havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat vastanneet, että lapsia innostettiin kysymällä, kannustamalla ja rohkaisemalla. Musiikkituokio myös jälleen eteni tarinan keinoin, mikä selkeästi oli lapsia innostava tekijä. Muita innostusta lisääviä elementtejä olivat kuvakirjat, pehmoeläimet, sekä rytmisoittimet. Kolmas kysymys koski tuokioiden pituutta. Kolmas avoin kysymys oli; ”Oliko tuokioiden pituus sopiva?”. Tutkijat olivat kirjanneet havainnointikaavakkeeseen kolmannen musiikkituokion pituudeksi 35 minuuttia ja pitivät tuokion kestoa sopivana. Viimeisenä avoimena kysymyksenä havainnointikaavakkeessa oli; ”Miten tuokio poikkeaa edellisestä/edellisistä kerroista?”. Tutkijat olivat kirjanneet kaavakkeeseen seuraavia eroavaisuuksia; tuokion teema vaihtui, mukana oli rytmisoittimia, lapset olivat selvästi avoimempia ja aktiivisempia.

8.3.1.3 Työntekijän haastattelu kolmannen musiikkituokion jälkeen

Kolmannen musiikkituokion jälkeen työntekijälle esitettiin haastattelurungon (LIITE 4) mukaiset kysymykset; Innostuivatko lapset mielestänne? Mikä sai

heidät innostumaan? Mikä sai innostuksen laantumaan? Työntekijä vastasi ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi, hänen mielestään lapset innostuivat. Hän mainitsi myös, että yksi yleensä arka lapsi otti innoissaan osaa musiikkituokion kulkuun. Työntekijä mainitsi, että hänen mielestään lapsia innostivat heidän mahdollisuutensa osallistua tuokion kulkuun, sekä heidän mahdollisuutensa päättää tuokion etenemisestä. Innostava tekijä hänen mielestään myös oli paikalle tuodut rytmisoittimet, joita lapset saivat kokeilla. Työntekijä ei ollut huomannut innostusta laannuttavia tekijöitä.

8.3.1.4 Kolmannesta musiikkituokiosta vedetyt johtopäätökset

Kolmannen musiikkituokion havainnointikaavakkeesta voi päätellä, että lapset olivat innostuneita ja he ottivat osaa tuokion kulkuun. Kaavakkeesta voi myös huomata, että tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen. Musiikkituokion onnistumista puolsi myös työntekijän mielipide siitä, että lapset olivat innostuneita, eikä innostusta laannuttavia tekijöitä ollut hänen mielestään havaittavissa. Tälläkin kertaa havainnointikaavakkeesta voi päätellä, että lapset olivat hieman levottomia, eivätkä pystyneet keskittymään täysin kokoaikaan tuokion kulkuun. Jatkoa ajatellen tutkijat ajattelivat jälleen kehittää sellaisia keinoja lasten innostamiseen, jotka rauhoittavat musiikkituokio-tilannetta. Tuokion kesto 35 minuuttia oli myös ollut sopiva, joten tutkijat päättivät suunnitella seuraavan tuokion myös suurin piirtein saman mittaiseksi.

8.4.1 Neljäs musiikkituokio

Tähän alalukuun on koottu kaikki neljättä musiikkituokiota koskevat havainnot, tulokset sekä johtopäätökset. Havainnot on saatu tutkijoiden täyttämästä havainnointikaavakkeesta (LIITE 3). Tulokset sekä johtopäätökset on saatu ja vedetty tutkijoiden havaintojen pohjalta.

8.4.1.1 Neljännen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät

Kuvioon 6 on taulukoitu neljännen musiikkituokion suljetut väittämät, sekä tutkijoiden valitsemat vastausvaihtoehdot. Taulukon pystysarakeeseen on lueteltu väittämät 1-5 numerojärjestyksessä sekä vaakasuoraan vastausvaihtoehdot.

	1=täysin eri mieltä	2=eri mieltä	3=jokseenkin samaa mieltä	4=lähes samaa mieltä	5=täysin samaa mieltä
1.Lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita					x
2.Lapset pystyivät keskittymään				x	
3.Lapset osallistuivat tuokion kulkuun					x
4.Tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja		x			
5.Tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen					x

Kuvio 6. Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät neljänestä musiikkituokiosta

Kuviosta 6 selviää tutkijoiden havaintojensa perusteella valitsemat vastausvaihtoehdot havainnointikaavakkeen (LIITE 3) suljettuihin väittämiin ensimmäisen musiikkituokion aikana. Ensimmäisen väittämän ”lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita” kanssa tutkijat olivat täysin samaa mieltä, eli he valitsivat vastausvaihtoehdoksi numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän kaksi ”lapset pystyivät keskittymään (olemaan paikallaan, kuuntelemaan, yms.)”

kohdalla tutkijat valitsivat vastausvaihtoehdon 4=lähes samaa mieltä. Väittämän kolme ”lapset osallistuivat tuokion kulkuun (lauoivat mukana yms.)” kohdalla vastaukseksi valikoitui numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän neljä ”tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja” kanssa tutkijat puolestaan olivat eri mieltä, eli vastaukseksi valikoitui numero 2=eri mieltä. Viimeisenä suljettuna väittämänä havainnointikaavakkeessa oli ”tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen”. Viimeisen väittämän kohdalla tutkijat valitsivat vastaukseksi numero 5=täysin samaa mieltä.

8.4.1.2 Neljännen musiikkituokion havainnointikaavakkeen avoimet kysymykset

Havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) löytyi neljä avointa kysymystä. Ensimmäinen avoin kysymys oli; ”Mitä soittimia tuokiossa käytettiin? Tarttuivatko lapset niihin?”. Neljänteen havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat kirjanneet, että tuokiossa käytettiin säestyssoittimena pianoa sekä rytmisoittimina rytmikapuloita, rytmimunia, kulkusia sekä rumpua. Havainnointikaavakkeesta selviää myös, että lapset tarttuivat innolla soittimiin ja halusivat vuorotellen kokeilla jokaista instrumenttia. Toinen avoin kysymys oli; ”Mitä keinoja käytettiin lasten innostamiseen?”. Havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat vastanneet, että lasten innostamiseksi heille esitettiin kysymyksiä, heitä kannustettiin ja rohkaistiin sekä osallistettiin. Jälleen innostamisen keinoksi on nimetty myös musiikkituokion eteneminen tarinan keinoin, sekä kuvakirjat.

Tällä kertaa uutena innostamisen keinona tuokiossa olivat piano sekä pehmoeläinhahmot. Kolmas kysymys koski tuokioiden pituutta. Kolmas avoin kysymys oli; ”Oliko tuokioiden pituus sopiva?”. Tutkijat olivat kirjanneet havainnointikaavakkeeseen neljännen musiikkituokion pituudeksi 30 minuuttia ja lapset olisivat vielä halunneet jatkaa tuokiota. Viimeisenä avoimena kysymyksenä havainnointikaavakkeessa oli; ”Miten tuokio poikkeaa edellisestä/edellisistä kerroista?”. Havainnointikaavakkeesta selviää tuokion poikenneen edellisistä kerroista jälleen vaihtuneen teeman vuoksi. Erilaista tuokiossa tällä kertaa oli myös paikalle tuotu piano. Tutkijoiden mielestä lasten keskittyminen oli tällä kertaa myös lisääntynyt ja heidän innostamisensa oli helpompaa.

8.4.1.3 Neljännestä musiikkituokiosta vedetyt johtopäätökset

Neljännestä musiikkituokiosta voi vetää jälleen johtopäätöksen, että tuokio oli onnistunut ja tavoitteeseen lasten innostamisesta oli päästy. Tämän johtopäätöksen voi vetää havainnointikaavakkeen vastausten pohjalta, sekä siitä että lapset olisivat olleet halukkaita jatkamaan musiikkituokion viettoa vielä sen päätyttyäkin. Tällä kertaa innostamisen keinot olivat selvästi myös oikeanlaiset, sillä lasten keskittyminen oli parantunut kahdesta edellisestä kerrasta. Uutena elementtinä tutkijat olivat kokeneet pianon rauhoittavana tekijänä, joten päättivät ottaa sen mukaan seuraavalle eli viimeisellekin tuokiolle. Tuokion kesto 30 minuuttia koettiin tällä kertaa liian lyhyeksi, joten tutkijat päättivät pidentää seuraavaa tuokiota hieman.

8.5.1 Viidesmusiikkituokio

Tähän alalukuun on koottu kaikki viidettä eli viimeistä musiikkituokiota koskevat havainnot, tulokset sekä johtopäätökset. Havainnot on saatu tutkijoiden täyttämästä havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) sekä työntekijän haastattelusta. Tulokset sekä johtopäätökset on saatu ja vedetty tutkijoiden havaintojen sekä työntekijän haastattelun pohjalta.

8.5.1.1 Viidennen musiikkituokion havainnointikaavakkeen suljetut väittämät

Kuvioon 7 on taulukoitu viidennen musiikkituokion suljetut väittämät, sekä tutkijoiden valitsemat vastausvaihtoehdot. Taulukon pystysarakeeseen on lueteltu väittämät 1-5 numerojärjestyksessä sekä vaakasuoraan vastausvaihtoehdot.

	1=täysin eri mieltä	2=eri mieltä	3=jokseenkin samaa mieltä	4=lähes samaa mieltä	5=täysin samaa mieltä
1.Lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita					x
2.Lapset pystyivät keskittymään					x
3.Lapset osallistuivat tuokion kulkuun					x
4.Tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja	x				
5.Tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen					x

Kuvio 7. Havainnointikaavakkeen suljetut väittämät viidennestä musiikkituokiosta

Kuviosta 7 selviää tutkijoiden havaintojensa perusteella valitsemat vastausvaihtoehdot havainnointikaavakkeen (LIITE 3) suljettuihin väittämiin ensimmäisen musiikkituokion aikana. Ensimmäisen väittämän ”lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita” kanssa tutkijat olivat täysin samaa mieltä, eli he valitsivat vastausvaihtoehdoksi numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän kaksi ”lapset pystyivät keskittymään (olemaan paikallaan, kuuntelemaan, yms.)”

kohdalla tutkijat valitsivat vastausvaihtoehdon 5=täysin samaa mieltä. Väittämän kolme ”lapset osallistuivat tuokion kulkuun (lauoivat mukana yms.)” kohdalla vastaukseksi valikoitui numero 5=täysin samaa mieltä. Väittämän neljä ”tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja” kanssa tutkijat puolestaan olivat eri mieltä, eli vastaukseksi valikoitui numero 1=täysin eri mieltä. Viimeisenä suljettuna väittämänä havainnointikaavakkeessa oli ”tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen”. Viimeisen väittämän kohdalla tutkijat valitsivat vastaukseksi numero 5=täysin samaa mieltä.

8.5.1.2 Viidennen musiikkituokion havainnointikaavakkeen avoimet kysymykset

Havainnointikaavakkeesta (LIITE 3) löytyi neljä avointa kysymystä. Ensimmäinen avoin kysymys oli; ”Mitä soittimia tuokiassa käytettiin? Tarttuivatko lapset niihin?”. Viidenteen havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat kirjanneet, että tuokiassa käytettiin säestyssoittimena pianoa sekä rytmisoittimina rytmikapuloita, rytmimunia, kulkusia sekä rumpua. Havainnointikaavakkeesta selviää myös, että lapset tarttuivat innolla soittimiin ja halusivat vuorotellen kokeilla jokaista instrumenttia. Toinen avoin kysymys oli; ”Mitä keinoja käytettiin lasten innostamiseen?”. Havainnointikaavakkeeseen tutkijat olivat kirjanneet, että viimeisellä kerralla lapsia innostettiin kyselemällä, kannustamalla ja rohkaisemalla.

Myös tällä kertaa tärkeitä innostamisen keinoja olivat tuokion eteneminen tarinan keinoin, lasten osallistaminen, kuvakirjat, pehmoeläinhahmot, rytmisoittimet ja piano. Kolmas avoin kysymys oli; ”Oliko tuokioiden pituus sopiva?”. Tutkijat olivat kirjanneet havainnointikaavakkeeseen viidennen musiikkituokion pituudeksi 35 minuuttia ja lapset olisivat vielä halunneet jatkaa tuokiota. Viimeisenä avoimena kysymyksenä havainnointikaavakkeessa oli; ”Miten tuokio poikkeaa edellisestä/edellisistä kerroista?”. Havainnointikaavakkeesta selviää tuokion poikenneen edellisistä kerroista jälleen vaihtuneen teeman vuoksi. Lasten käytöksessä oli huomattavissa tällä kertaa myös selvä ero. He olivat rauhallisempia, he jaksoivat kuunnella tarkkaavaisemmin ja tuokioon tuli selvästi vähemmän keskeytyksiä.

8.5.1.3 Työntekijän haastattelu kolmannen musiikkituokion jälkeen

Viidennen musiikkituokion jälkeen työntekijälle esitettiin haastattelurungon (LIITE 4) mukaiset kysymykset; Innostuivatko lapset mielestänne? Mikä sai heidät innostumaan? Mikä sai innostuksen laantumaan? Viimeiselle kerralla työntekijälle esitettiin myös kaksi lisäkysymystä, jotka tutkijat olivat päättäneet esitettäväksi viimeisen musiikkituokion jälkeen. Ensimmäinen lisäkysymys oli: Miten musiikkituokiomme poikkesi päiväkodin aikaisemmista musiikkituokioista vai poikkesiko mitenkään? Toinen lisäkysymys oli: Toiko musiikkituokiomme jotakin uutta, jos toi niin mitä? Koetteko musiikkituokiot hyödyllisiksi jatkoa ajatellen? Työntekijä vastasi ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi, hänen mielestään lapset olivat edelleen innostuneita. Hänen mielestään lapset ovat aina innostuneita, kun tapahtuu jotakin uutta. Innostavina tekijöinä hän piti edelleen tuokioon tuotuja uusia elementtejä, kuten soittimia. Työntekijä ei ollut havainnut viimeisenkään musiikkituokion aikana mitään lasten innostusta laannuttavia tekijöitä. Työntekijän mielestä tuokiot poikkesivat päiväkodin aikaisemmista musiikkituokioista. Eroavana tekijänä hän painotti tarinan keinoin edenneitä tuokioita sekä soittimia, joihin päiväkodissa lapsilla ei aikaisemmin ollut ollut mahdollisuutta tutustua. Hän kertoi monien laulujen olleen myös lapsille uusia. Työntekijä mainitsi positiivisena asiana myös lasten mahdollisuuden olla tekemisissä myös toisen osaston lasten kanssa. Työntekijä piti tuokioita hyödyllisenä myös jatkoa ajatellen, sillä hän koki ainakin itse saaneensa uusia ideoita ja toimintamalleja.

8.5.1.4 Viidennestä musiikkituokiosta vedetyt johtopäätökset

Viidennestä eli viimeisestä musiikkituokiosta ja sen havainnointikaavakkeesta voi vetää johtopäätöksen, että tuokio oli kaiken kaikkiaan onnistunut. Tuokion onnistumisesta kertovat havainnointikaavakkeeseen merkityt seikat lasten innostuksen määrästä, tuokion positiivisesta ilmapiiristä, sekä siitä ettei tutkijoiden tarvinnut enää keksiä jatkuvasti uusia innostamisen keinoja. Lapset pystyivät selvästi myös keskittymään paremmin kuin aikaisemmillä kerroilla ja heidän osallistumisensa tuokion kulkuun oli edelleen hyvä. Tutkijoiden ei tarvinnut enää jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja, sillä tilanne alkoi olla jo kaikille tuttu ja lapset tiesivät mitä odottaa. Työntekijän haastattelusta voi

selvästi myös vetää johtopäätöksen, että tutkijoiden tavoite tuoda päiväkotiin uusia toimintamalleja ja ideoita toteutui. Päiväkodin työntekijä kertoi ainakin itse saaneensa uusia ideoita. Työntekijän haastattelusta selviää myös, että innostamisen keinot olivat olleet oikeanlaisia ja lapsille oli annettu mahdollisuus kokeilla jotain uutta soittimien kautta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat ja tekijät innostavat ja motivoivat lapsia musiikkituokioiden viettoon Kalliokadun päiväkodissa. Toisena tutkimuksen tavoitteena oli myös tuoda Kalliokadun päiväkotiin uusia toimintamalleja musiikkituokioiden järjestämiseen. Tutkimuksen tulokset perustuvat viiden musiikkituokion aikana tehtyihin havaintoihin lapsista, sekä musiikkituokioissa mukana olleen työntekijän mielipiteisiin. Työntekijää haastateltiin joka toisen musiikkituokion, eli kolmen tuokion jälkeen. Tutkimuksen perusteella voi tehdä toivottuja johtopäätöksiä; lapset innostuivat ja motivoituivat kannustamalla, rohkaisemalla ja osallistamalla. Tärkeitä innostamisen keinoja olivat myös tuokion ohjaajien oma asenne, positiivisen ja avoimen ilmapiirin luominen, sekä ohjaajien tuokioihin tuomat uudet instrumentit ja elementit. Työntekijän haastatteluista voi myös huomata toisen tutkimuksen tavoitteista täyttyneen; Kalliokadun päiväkoti sai uusia toimintamalleja ja ideoita musiikkituokioiden järjestämiseen jatkossa.

Tutkimuksen tuloksista voi selvästi huomata lasten innostuksen ja keskittymisen lisääntyneen, kun ohjaajat lisäsivät tuokioihin uusia elementtejä. Ensimmäisillä kerroilla tuokioissa lapsia innostettiin ainoastaan kannustamalla, rohkaisemalla, osallistamalla ja tarinan sekä kuvakirjojen keinoin. Viimeisillä tuokioilla mukaan otettiin erilaisia instrumentteja, sekä leluja. Tutkimuksen tuloksista voi huomata lasten innostuksen sekä osallistumisen selvästi lisääntyneen. Kahdella viimeisellä kerralla ohjaajat toivat uutena elementtinä tuokioihin myös pianon. Tuloksista voi huomata pianon selvästi vaikuttaneen lasten keskittymiseen, osallistumiseen, sekä tuokion positiiviseen ilmapiiriin. Piano selvästi rytmitti ja rauhoitti tuokioita.

Havainnointikaavakkeiden tuloksista voi myös huomata ilmapiirin ja lasten osallistumisen parantuneen viimeisiä tuokioita kohden. Tuloksista voi vetää johtopäätöksen, että tuttu tilanne ja jo entuudestaan tutut aikuiset auttoivat lapsia olemaan avoimempia, aktiivisempia ja rentoutuneempia. Kahdella viimeisellä kerralla tuokion ohjaajien ei myöskään tarvinnut keksiä niin paljoa uusia innostamisen keinoja. Tuloksista voi huomata lasten olleen innostuneita jokaisen

tuokion alkaessa, mutta innostuksen ja keskittymisen säilymisen voi huomata parantuneen viimeisiä tuokioita kohden.

10 POHDINTA

Mielestämme tutkimus ja sen toteutus oli kaiken kaikkiaan onnistunut. Kuten johtopäätöksistä voi huomata, pääsimme tutkimuksessamme sille asetettuihin tavoitteisiin. Löysimme tekijöitä, jotka innostivat ja motivoivat lapsia musiikkituokioiden viettoon Kalliokadun päiväkodissa, sekä annoimme päiväkodille uusia ideoita ja keinoja musiikkituokioiden viettoon ja toteuttamiseen jatkossa. Omasta mielestämme tutkimus oli kannattava prosessi sekä itse tutkimuksen tulosten, että myös oman ammatillisen kasvumme vuoksi. Pyrimme suunnittelemaan tuokiot harkiten ja tarkasti, huomioiden kaikki mahdolliset tuokioihin vaikuttavat tekijät. Tuokiot myös toteutuivat suurimmaksi osaksi juuri niin, kuin olimme toivoneet ja suunnitelleet. Musiikkituokiot antoivat meille varmuutta ohjata lapsia, sekä suunnitella toiminnallisia tuokioita myös jatkossa. Mielestämme tutkimuksen toteuttaminen oli tärkeää ennen kaikkea myös siitä syystä, että lapset ja heidän vanhempansa olivat palautteesta päätellen tuokioihin tyytyväisiä.

Mielestämme tuokioiden toteutuksen onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää oli myös tuokioiden ohjaajien, eli meidän oma asenteemme. Lapset innostuivat selvästi eniten silloin, kun ohjaajien oma asenne oli kohdallaan. Pyrimme olemaan tuokiosta toiseen iloisia, avoimia, helposti lähestyttäviä, sekä kannustavia. Oli mukavaa huomata, kuinka positiivinen asenne tarttui myös lapsiin ja ilmapiiristä muodostui reipas ja avoin. Pyrimme kaikin tavoin osallistamaan lapsia myös keskusteluun. Esitimme lasten ikätason huomioivia kysymyksiä, sekä keskustelimme aiheista joista varmasti jokaisella oli jaettavia mielipiteitä tai kokemuksia. Mielestämme tärkeää oli myös noudattaa Kalliokadun päiväkodin käyttämää ”Lapsen silmin”-konseptia, joka painottaa maailman katsomista lapsen tasolta. Istuimme kaikki lattialla, osallistuimme itsekin valitsemiimme leikkeihin, sekä konkreettisesti ryömimme ja konttasimme myös itse lasten kanssa pitkin lattiaita. Lasten oli selvästi helpompi heittäytyä ja innostua, kun myös aikuiset omalla toiminnallaan näyttivät esimerkkiä.

Mielestämme tutkimuksen luotettavuuteen ja tuloksiin saattoivat myös vaikuttaa seuraavat tekijät; paikalla olleiden lasten määrä, ketkä lapsista olivat paikalla, sekä tuokioiden ajankohta. Lapsiryhmän koko vaihteli tuokiosta toiseen. Vähimmillään tuokioihin osallistui kahdeksan lasta ja enimmillään kaksitoista. Lasten määrästä riippuen lasten osallistaminen oli joko helpompaa tai vaikeampaa. Mitä useampi lapsi oli paikalla, sitä vähemmän oli mahdollista keskittää huomiota jokaiseen lapseen henkilökohtaisesti. Niinä kertoina kun lapsia oli vähemmän, saivat he osallistua enemmän keskusteluun, toteutukseen ja muun muassa päätökseen siitä, mitä lauluja ja leikkejä tuokiossa käytiin läpi. Tuokioiden kulkuun vaikutti myös se, keitä lapsia paikalla oli. Valittuun lapsiryhmään kuului pari selvästi vilkkaampaa ja levottomampaa lasta. Heidän ollessaan paikalla täytyi ohjaajien innostamisen ohella keskittää huomionsa myös tilanteen rauhoittamiseen. Keskeytyksiä tuokioissa tuli myös enemmän, kun nämä lapset olivat paikalla.

Tuokioiden ajankohta valittiin päiväkodin rutiineihin sopivaksi. Ajankohta sijoittui joka kerta aamupäivään. Ensimmäiset kolme tuokiota järjestettiin kello 10.00 aamulla ja kaksi viimeistä tuokiota toteutettiin kello 9.30. Mielestämme puolen tunnin aikaerolla oli huomattava ero lasten käytöksessä. Lasten keskittyminen oli parempaa, he olivat virkeämpiä ja rauhallisempia, kun tuokioita aikaistettiin. Tuokioiden aikaistamisen johdosta lapsille jäi aikaa myös ulkoilla aamupäivästä, joten heidän ei tarvinnut murehtia jäävänsä mistään paitsi.

Pohtiessamme tutkimuksemme onnistumista nousi mieleemme myös pari seikkaa, jotka olisimme varmasti voineet tehdä toisin. Tutkimuksen tulosten kannalta ja mahdollisten tulosten eroavaisuuksien vuoksi olisi ollut kannattavaa toteuttaa yksi tuokioista tarkoituksella muista tuokioista poikkeavalla tavalla. Tuokioiden ohjaajina olisimme voineet tarkoituksella olla käyttämättä innostamisen keinoja ja vertailla tuokion tuloksia toisten tuokioiden tulosten kanssa. Tämä olisi saattanut antaa enemmän selkeitä todisteita siitä, toimivatko innostamisen keinot oikeasti ja antaa viittaa siitä, mikä lapsia todella innostaa. Pohdimme myös, että olisimme voineet järjestää tuokioita useammin ja enemmän, jotta tuokioiden välinen vertailu olisi ollut helpompaa ja tulokset olisivat olleet luotettavampia.

Tuokioiden määrän lisääminen olisi auttanut meitä myös tutustumaan lapsiin paremmin ja kenties auttanut lapsia enemmän rentoutumaan ja heittäytymään. Jos tuokioita olisi järjestetty enemmän, olisi meillä ollut myös mahdollisuus käyttää enemmän menetelmiä innostamiseen ja ideoita olisi voinut syntyä tuokioiden myötä myös lisää. Tuokioiden määrän lisääminen olisi antanut myös mahdollisuuden monipuolistaa tuokioiden sisältöä ja antaa lapsille lisää uusia musiikkiin liittyviä kokemuksia.

Tutkimuksen tulosten purkamisen kannalta olisimme myös voineet esittää havainnointikaavakkeen väittämät toisin. Huomasimme tutkimuksen tuloksia purkaessamme, kuinka vaikea havainnointikaavakkeen vastauksia oli analysoida sekä saada kirjalliseen muotoon. Väittämät olisi voinut muotoilla toisin ja avoimilla kysymyksillä olisi voinut saada enemmän irti tutkimuksen kannalta oleellista tietoa sekä tuloksia.

Tutkimuksen toteutuksessa oli kuitenkin myös monia asioita, joita emme tekisi toisin. Olemme tyytyväisiä valintaamme tehdä toiminnallinen opinnäytetyö, sillä tutkimuksen toteutus antoi meille todella paljon konkreettista kokemusta ja sen myötä keksimme opinnäytetyöhömmä meitä kiinnostavan aiheen. Tutkimus antoi meille mahdollisuuden katsoa ja huomata, miten teoria toteutuu käytännössä ja kuinka muun muassa motivaation ja innostuksen synty todella tapahtuu lasten arjessa. Olemme myös tyytyväisiä päätökseemme siitä, että vain toinen meistä keskittyi täysin lasten leikittämiseen ja laulattamiseen, mikä antoi toiselle meistä mahdollisuuden keskittyä kokonaan lasten havainnoimiseen ja havainnointikaavakkeen täyttämiseen. Tämä antoi meille molemmille täyden mahdollisuuden keskittyä ainoastaan siihen, mitä olimme tekemässä. Meille tärkeää oli myös omien pohdintojemme ja havaintojemme ohella kuulla, mitä päiväkodin työntekijä ajatteli järjestämistämme musiikkituokioista ja lasten käyttäytymisestä niissä.

Tutkimus ja sen toteutus osoitti meille myös, että miten hyvin suunniteltu on jo puoliksi tehty. Hyvin suunnitellut ja järjestetyt tuokiot näkyivät myös niiden toteutuksessa. Arvioimamme tuokioiden pituus noin 30 minuuttia toteutui joka kerta ja tuokioiden pituus oli mielestämme lasten ikätasoon ja kehitykseen, sekä

keskittymiseen nähden erittäin sopiva. Tuokioiden tarkka suunnittelu näkyi myös siinä, että jokainen tuokio eteni ja toteutui loogisesti, eikä turhaa odottamista, pohtimista tai epävarmuutta ollut.

LÄHTEET

- Amk 2014. Tutkimuksen validius ja reliaabelius. Viitattu 3.5.2014.
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464185783/1194413809750/1194415367669.html>
- Arajärvi T. 1999. Hyvä lapsuus vauvasta koululaiseksi. Karisto.
- Csikszentmihalyi M. 1997. Creativity. New York. First Perennial edition.
- Einon D. 2003. Luova lapsi: kannusta lasta käyttämään luontaisia lahjojaan ja löytämään luovuuden monet muodot. Hämeenlinna. Karisto.
- Ela 2014. Luovuutta edistävät menetelmät. Viitattu 2.5.2014.
<http://www.ela.fi/akatemia/toiminnalliset.php>
- Haavikko R., Ruth J-E. 1984. Luovuuden ulottuvuudet. Weilin + Göös.
- Herbert A. The pedagogy of creativity. 2010. New York. Routledge.
- Karrasch M., Lindblom-Ylänne S., Niemelä R., Päivänsalo T., Tynjälä P. 2007. Lukion psykologia 4. Keuruu. Otava.
- Lagström H., Pösö T., Rutanen N., Vehkalahti K. 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki. Nuorisotutkimusseura ry.
- Lindblom-Ylänne S., Niemelä R., Päivänsalo T., Tynjälä P. 2005. Lukion psykologia 1. Keuruu. Otava.
- Lähteenmäki Virpi. Haastattelu Kalliokadun päiväkotii. Haastateltu 14.2.2014.
- Marjanen K. 2005. Suomen musiikkikasvatuksen vuosikirja 2002-2004. 61-67.
- Masikinfo 2014. Aktivaatiotaso. Viitattu 2.5.2014.
www.masikinfo.net/aktivaatiotason-saumltey.html
- Matikka L. 2013. Flow. Jyväskylä. Docendo Oy.
- Matwww 2014. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Viitattu 27.1.2014.
http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf
- Opinnot.internetix 2014. Ulkoinen motivaatio. Viitattu 2.5.2014.
opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps4/01_motiivit_ja_motivaatio/04_1.4_ulkoinen_ja_sisainen_motivaatio?C:D=gjs0.e7SF&m
- Opinto.net 2014. Luova prosessi. Viitattu 7.4.2014.
<http://www.opinto.net/web/parser.php?sec=psyk&page=kogni-004-3>

- Peda 2014. Musiikkikasvatus. Viitattu 9.2.2014.
http://peda.net/veraja/piesko/pietarin_suomalainen_musiikki-instituutti/tutkimustietoa
- Provida 2014. Viitattu 16.1.2014.
http://provida.fi/tmp_provida_site_0.asp?sua=1&lang=1&s=17
- Ruokonen I., Rusanen S., Välimäki A-L. 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki. Yliopistopaino Oy.
- Salmela-Aro K., Nurmi J-E. Mikä meitä liikuttaa – modernin motivaatiopsykologian perusteet. 2005. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.
- Tutkimus: Huotilainen M. 2010. Musiikki vaikuttaa lapsen aivot toimintaan.
- Tuominen S. Helmikuu 2013. Yhteishyvä.
- THL 2014. Varhaiskasvatus. Viitattu 18.2.2014.
http://thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut
- Tievie 2014. Sisäinen motivaatio. Viitattu 27.1.2014.
http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_4/motivaatio.htm
- Tilastokeskus 2014. Laadullinen tutkimus. Viitattu 24.10.2014.
<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>
- Users.evtek 2014. Viitattu 23.4.2014.
<http://users.evtek.fi/~heikkis/Henkilostojohtaminen/Motivaatio.doc>
- Uusikylä L. 2012. Luovuus kuuluu kaikille. Juva. Bookwell Oy.
- Vau 2014. Motivaatio. Viitattu 7.2.2014.
<http://www.vau.fi/Meilla-on-lapsi/Kasvu-ja-kehitys/Lapsi-1-3-v/Motivaatio/>
- Vau 2014. Musiikkikasvatus. Viitattu 9.2.2014.
<http://www.vau.fi/Meilla-on-lapsi/Kasvu-ja-kehitys/Lapsi-0-1-v/Lapset-musiikin-maailmassa/>
- Vilkko-Riihelä A., Laine V. 2013. Mielen maailma 5 Persoonallisuus ja mielenterveys. Helsinki. Sanoma Pro Oy.
- Vuorinen R., Tuunala E. 1995. Psykologian perusteet-Aivot ja psyyke. Keuruu. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

LIITE 1**TUTKIMUSLUPA-ANOMUS KALLIOKADUN PÄIVÄKODILLE**

Opiskelemme Vaasan ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutusohjelmassa (sosionomi 210 op). Opintoihimme kuuluu opinnäytetyö.

Opinnäytetyömme aihe on: Lapsen motivoiminen musiikkituokioiden viettoon Kalliokadun päiväkodissa. Kohderyhmänämme ovat lapset.

Pyydämme mitä kohteliaimmin lupaa saada suorittaa opinnäytetyöhömmme liittyvän tiedonkeruun Kalliokadun päiväkodissa. Keräämme aineistoa niin, että tutkittavat pysyvät anonyymeinä. Keräämämme aineisto tulee ainoastaan meidän käyttöömme tätä tutkimusta varten. Aineiston analysoinnin jälkeen kaikki tutkimusmateriaali hävitetään.

Voimme toimittaa halutessanne valmiin opinnäytetyömme teille nähtäväksi sen valmistuttua.

Ystävällisin terveisin,

Anu Lämpsä ja Sofia Ritala

Tutkimuslupa myönnetty

Tutkimuslupa evätty

Päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

LIITE 2**TUTKIMUSLUPALOMAKE LASTEN VANHEMMILLE**

Hei!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä aiheenamme lasten innostaminen musiikkiin. Tulemme järjestämään Kalliokadun päiväkodissa tämän kevään 2014 aikana yhteensä viisi musiikkituokiota (n.30 min.). Musiikkituokioiden aikana tarkoituksenamme on havainnoida lasten kiinnostuksen heräämistä musiikkiin.

Tuokioiden aikana keräämme aineistoa täyttämällä havainnointikaavakkeita. Havainnointimateriaalia hyödynnämme opinnäytetyössämme, joka julkaistaan Internetissä (theseus.fi). Tutkimuksen tuloksissa ei kuitenkaan eritellä lapsia, eikä tuloksista käy ilmi kenenkään henkilöllisyys tai sukupuoli. Kaikki tuokioiden aikana kerätty materiaali tuhoetaan aineistojen analysoinnin jälkeen.

Ystävällisin terveisin,

Anu Lämpsä & Sofia Ritala

Lapseni _____ saa osallistua opinnäytetyötä varten järjestettyihin musiikkituokioihin.

Huoltajan allekirjoitus: _____

LIITE 3**HAVAINNOINTIKAAVAKE**

Tuokio numero: ____

1 täysin eri mieltä**2 eri mieltä****3 ei osaa sanoa****4 jokseenkin samaa mieltä****5 täysin samaa mieltä****1. Lapset olivat tuokion alkaessa innostuneita**

1   2   3   4   5

2. Lapset pystyivät keskittymään (olemaan paikallaan, kuuntelemaan yms.)

1   2   3   4   5

3. Lapset osallistuivat tuokion kulkuun (laulavat mukana yms.)

1   2   3   4   5

4. Tuokion vetäjän täytyi jatkuvasti keksiä uusia innostamisen keinoja

1   2   3   4   5

5. Tuokion ilmapiiri oli positiivinen ja iloinen

1   2   3   4   5

LIITE 1 a)

Avoimet kysymykset:

Mitä soittimia tuokiossa käytettiin? Tarttuivatko lapset niihin?

Mitä keinoja käytettiin lasten innostamiseen?

Oliko tuokioiden pituus sopiva?

Miten tuokio poikkeaa edellisestä/edellisistä kerroista? (tuokiot; 2,3,4,5)

LIITE 4**HAASTATTELURUNKO KALLIOKADUN PÄIVÄKODIN
TYÖNTEKIJÄLLE**

Musiikkituokioiden jälkeen:

- Innostuivatko lapset mielestänne?
- Mikä sai heidät innostumaan?
- Mikä sai innostuksen laantumaan?

Viimeisen musiikkituokion jälkeen:

- Miten musiikkituokiomme poikkesi päiväkodin aikaisemmista musiikkituokioista vai poikkesiko mitenkään?
- Toiko musiikkituokiomme jotakin uutta, jos toi niin mitä? Koetteko musiikkituokiot hyödyllisiksi jatkoa ajatellen?